Масса а мехкашкара пролетараш, вlашаrlкхета!

СЕРДАЛО
свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГlалгIай областен комитета а Грозненски горкома а, Нохч-ГlалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган.

Ера 12 июнь
№ 47 (2213)
1958 шу
Мах 20 кеп.

Мукх чуэца болабаьб

Наурски, 10 июня. (Телефонаца). Ка бола ялат кхачий хьожаш хадданза теркал деш ба Наурски чхьагlар доаккхача совхоза кхоалагlча отделене (управляющи нов. Толоконников). Гурахь 66 гектара тlа дlабийна мукх, цун фийг биза боаллашехь а, къаьст-къаьстача моттигашкара хьакха болабаьб цига.

Хьалха кхача на бола ялат чуэца доладаьд механизаторий Веремеенко Иванеи Галязкина Капитонеи агрегато. ДТ-54 яха тракторни виндроуэри ялат хьакха дика кийчъяь яр, цудухьа ца соцаш болх бир цар. Хьекхаь яьннай гурахьа дlабийнача маькха 25 гектар.

Шелковски, 10 июня. (Телефонаца). Селхан раздельни уборках мукх хьакха йолаеннай «Путь к Коммунизму» яха колхоз. Навесни жаткаца хьалхара итт гектар хьекхай тракториста Овсянников Николая.

Ялат чуэцаш йола агрегаташ болх бе йолаеннай Ленина цlерахчеи «Коминтерн» яхачеи колхозашка а.

Каргалински, 10 июня. (Телефонаца). Районе эггара хьалха раздельни уборках мукх чуэца йолаеннай «Цlеахархо яха колхоз. Цунна тlехь-тlехьа ялат хьакха йолаеннай кхыйола колхозаш а.

Хьекхаь касарех улла ялат сиха докъалу. Укх гаргарча деношка хьалъэца а арда а долалургда из.

„Великая дружба" „Богдан Хмельницкий", „От всего сердца" яхача оперий лоархIам беш дийнна гlалаташ тоадарах

1958 шера 28 мае ССКП ЦК баь соцам

ССКП ЦК-ас белгалдоаккх, 1948-ча шера 10 феврале «Великая дружба» яхача В. Мураделе язъяьча операх ЦК-ас баьча соцамо берригa хьалаьцача советски музыкальни искусство дегlаяра хьакъехьа бокха лоархIам бола тlулакх дар. Цу соцамо къоастадир социалистически реализман принципай ларда тlа музыкальни искусство дегlаяра декхараш, советски халкъа вахарца, музыкальни классикан дикагlа йолча демократически традицешца, творчествоца искусствон болча бувзама лоархIам белгалбаьккхар. Е а езаш харц яьяр музыкан формалистически тенденцеш, искусство халкъацара дlакъоастаеш а боча, мерза вахар дезача кlезгача наьха гlозара эша хlама цунах еш а йола хета «новаторство». Тlехьа тlадоагlача шерашка советски музыка дегlаяро бакъйир партен уж указанеш нийса а шоай ханнахьа а хинна хилар.

Из иштта дале а, цхьадолча гlулакхашца цу соцама тlа баь цхьаболча композиторий творчествон мах бакъбе дlахьокха хlама доацаш а нийса боацаш а бар. «Великая дружба» яхача В. Мураделе опера юкъе маярра критика е а йоагlаш, кхоачамбоацараш дар, цхьабакъда цар бокъо лацар цу операх музыкан формализман хьоккхам ба ала. Цхьацца йолча произведенешка нийса йоаца тенденцеш хинна, талант йола композитораш нн. Д. Шестакович, С. Прокофьев, А. Хачатурян, В. Шебалин, Г. Попов, Н. Мясковский, кхыбараш а халкъа духьалара формалистически лостама викалаш ба аьнна ца йоагlаш цlи яьккха бар.

Мураделе операх критика ярца дувзаденна, исторически бакъдараштa духьал а долаш, Къилбаседан Кавказа цхьа къамаш шоллатlчарна искусственно духьал увттадеш хlама дар цу соцама тlа.

Цу соцама тlа даьча нийса доацача лоархIамаша хьахьоккхар искусствон а творчествон а цхьайолча произведенешца И. В. Сталина оагlонгахьара дола субъективни гlулакх.

Искусствон цхьайолча произведеней мах беш И. В. Сталина хинна субъективни тlулакх иштта гучадаьлар цо дlа а яхаш К. Данькевича «Богдан Хмельницкий» яхача, Г. Жуковске «От всего сердца» яхача операшта цхьан оагlорахьреи тенденциозни критика еш «Правда» яхача газета тlа 1951 шера араяьхача редакционни статьяша. Хlаьта уж дешаш къоастадеш а Сталина харц уйла чуйолийта Молотов, Маленков, Берия чlоагглa этта хинна хилар ховш ма дий. «Богдан Хмельницкий» яхача операн либреттоца а музыкаца а кхоачамбоацараш хиннадале а, бакъ хиланзар бовзаш болча советски писателаша В. Василевски А. Корнейчукеи язъяьча либреттон «доккха идейни лазараш» да яхаш чlоагlдеш хиннар, хlаьта иштта К. Данькевич принцип йоацаш ва яхаш бехке веш хилар а. Цу статья тlа дийца хинна харцдараш, цул тlехьагlа цхьайолча статьяш тlа а выступленеш тlа а дийцар. «От всего сердца» яхача операх язъяьча редакционни статья тlа операн музыкахи либреттохи нийса яь критически белгалонаш хиларах тарра, цу тlа иштта тlехдаьккха а цхьан оагlонгахьа а дувцар гlулакх.

ССКП ЦК-ас соцам бу:

1. Белгалдоаккхалда, 1948 шера 10 феврале «Великая дружба» яхача В. Мураделе язъяьча операх болча ЦК-а советски искусство дегlаяра лостам халкъа а реализман а новкъа нийса къоастабаьчеи музыкан гlалатерча, формалистически тенденцех йоагглaш йола критика хинначеи соцама тlа иштта советски цхьаболча талант йолча композиторий творчествон цхьадолча даькъе дlахьокха хlама доацаш, хаьдда харцахьа мах баь хилар, культ личности йолча хана хулаш хиннарех гlулакх из хилар.

2. «Правда» газета редакционни статьяшка баь «Богдан Хмельницкий», «От всего сердца» яхача оперий мах цхьан оагlорахьа, харцахьа лоархlалба. Укх соцама ларда тlа советски музыкальни искусствон дегlаяра кертерча дешай масса оагlорахьара а кlоаргга а анализ еш редакционни статья кийчъе тlадуллалда «Правда» газета редакцена (н. Сатюков).

3. Советски музыкальни искусство идейно-художественни лакхъе а коммунистически идейностеи искусствон бувзам халкъа вахарца чlоагlбалареи ларда тlа дlахо а творчески интеллигенци кхотае а уйла йолаш, укх соцамца дувзаденна творчески союзашка, искусствон учрежденешка бинза баргбоаца кхетама болх дlабахьар тlадуллалда обкомашта, крайкомашта, союзни республикай компартей ЦК-ашта, СССР-а культуран Министерствона.

Ханнахьа а дика а чуэца ялат!

Сунженски района колхозхошеи, совхозий болхлошеи, механизаторашеи, юрта боахаман специалисташеи Нохч-ГlалгIай республикерча юрта боахаман берригача къахьегамхошка даь

КХАЙКАРАЛ

Деза новкъостий!

СССР Лакхехьарча Совето тlаийца, колхозни строй дlахо а дегlаахарахи машинно-тракторни станцеш эргаяхарахи долча Законо дегаш ураоттадаь долча оаха, Сунженски районерча юрта боахаман къахьегамхоша, курски кхашкарчеи Нохч-ГlалгIай республикерча Курчалоевски районерчеи ялаташ леладечар дlадоладарах, ялат, технически культураш, овощаш, коартолаш, хьайбай продукташ дукхагlа дахар духьа социалистически яхь а йоаржаяьй оахош тlаийца декхараш кхоачашдарна хьинаре къа а хьег.

Оаха хьийга къа зехьа довц тха. Колхозий кхашка кхачаш латт дика хьийкъа ялат. Хlанз керттердар да ялаташ хьакха кийчо елга мамогга сихагlа йистедаккхар, сихеи доа ца деши уж чуэцар, фийг дика болча ялатийца паччахьалкхенца расчет яр.

Колхозни строй дlахо а тоаялара партес хадданза еча йоакхонна жоп луш оаха декхар тlаэц ка бола ялаташ 10 балха дийнахьа чуийца даха а паччахьалкхенна ялаташ (хьажкlаш йоацаш) дlадалара план 1958 шера 15 июль тlакхачале кхоачашъе а, Дlа мел дийна ка бола ялат раздельни способах чуэцаргда оаха.

Из обязательство кхоачашъяр духьа оаха декхар оттаду колхозаша хьаийцача ялаташ хьокхача машинех бизза а дика овсарле йолаш а пайда эца. Цу гlулакха оаха вlаштlехьдоаккхаргда комбайнашеи лафетни жаткашеи дийнахь-бус 20 сахьата болх белга, дийнахь-бус юкъера лаьрхlача «С-4» яхача комбайнаша 20 гектарал кlезигагlа йоацаш, «С-6»-и «С-8»-и яхача комбайнаша 25 гектарал кlезигагlа йоацаш, лафетни жаткаца ялат хьокхилга 35—40 гектарал кlезигагlа йоацаш ялат чуэцилга. Лафетни жаткаши, комбайнаши, тракторaши бийсана болх барна электрически сердалонца, lодижа ялат чуэцарна йолча оатхалашца, хlаьта иштта сийг боабечеи цlи ца ялийтарна эшачеи оатхалашца lалашъергья оаха.

Дуккхача механизатораша кхы а доккхегlа декхараш тlаэц. «Победа» яхача колхозерча комбайнера А. Д. Диденкос дош деннад «РСМ-8» яхача комбайнаца хlара денна 38 гектар чуэца, А. Г. Тишковс «С-6» яхача комбайнаца — 37 гектар, комсомольца В. Крапивина — 28 гектар. «Путь к коммунизму» яхача колхозерча комбайнеро А. А. Синчиновс декхар тlаийцад «РСМ-8» яхача комбайнаца хlара денна 35 гектар чуэца, Кирова цlерахча колхозерча комбайнеро М. В. Кузьминовс — 28 гектар. Лафетни жаткай машинисташ болча XIX-гlча партсъезда цlерахча колхозерча И. В. Типайловси XX-гlча партсъезда цlерахча колхозерча В. В. Лобановси дош деннад лафетни жаткашца дийнахьа 45 гектарага кхоачаш ялат хьакха аьнна.

Ялаташ чуэцача техникага ца соцаш болх байтарна машинашта технически нийса гlулакх делга вlашагlдоллаpгда оаха. Эггара чlоагlагlа эшаш йола оатхалаши агрегаташи хувцаргйола фонд юллаш доахк тхо ремонтно-технически станце. Хlара ялат хьокхача агрегата шийнна инструментай набор я тха технически гlулакх дарнеи кхай тlа латтача ремонт ярнеи.

Массехк комбайно цхьана ялат чуэцилга вlаштlехь доаккхаргда оаха ерригача колхозашка, хlаьта XX-хча партсъезда цlерахчеи, «Путь к коммунизму» яхачеи, XIX-хча партсъезда цlерахчеи колхозашка—«РСМ-8» яхача кхаь комбайна хедераш шишша подборщик а елла кийчдергда. Цул совнагlа шолха кlес тоссаш раздельни способах хьокхилга а тlеххьа «РСМ-8» яхача комбайнаца хьалъэцаш оардилга в гlаштlехьдадоакхаргда оаха.

Раздельно ялат чуэцилга цхьанна а кхай тlа тlехьадалийта йиш йолаш дац, цудухьа ялаташ маца кхач хьежарна оаха хlара колхозе контрольни посташ оттаю агрономаш, бригадираш, говзагlа бола колхозхой юкъе а болаш. Ерригача арlе мел дола ялаташ кхачарга ца хьежаш, кхаьч-кхаьчача кхай тlара чуэцаргда оаха ялат.

Тхо кхет, ялаташ чуэцача толамаш дахар наьха кара хиларах, уж вlашагlкхетарга хьежжа а хlанз тха колхозий карарча техниках царна пайда эца харга хьежжа а хургхиларах. Ялаташ чуэцаш боахкача механизаторий а кхыча болхлой а къахьегам овсарле дукха йолаш хила беза, цудухьа оаха декхар тlаэц хlара кхай тlарча стане царна хиланза дардоаца культурно-бытовой гlулакхаш оттаде.

Ялат доврца лоаттабеча къовсамана боккха лоархlам болаш да ялата учет нийса лелаяри ялаташ чуэцара балхаш дика дари. Цудухьа оаха вlашагlделлад ялаташ тlа хьайбаш ца ахийтарнеи уж ца лечкъадайтарнеи дика ха оттаделга, комбайна тlара токе хьатlадоагlа а ялаташ дlачуийдеча пункташка дlаухийта а ялат ца озаш ца дутилга, ялаташ хьекха даьнна кхаш хlара денна диста хьаэцилга.

Ялаташ чуэцача хьинаре дакъа лоац комсомольцашеи кагирхошеи. Ялат маца кхач хьежарна дикагlа болча кагирхоех вlашагlйоллаpгья комсомольско-кагирхой 10 пост, ялаташ лорадарнеи ца доадайтарнеи 7 рейдови бригада, ялаташ хьокха комсомольско-кагирхой 9 агрегат.

Ховш мадарра, доакъарийна кхоачамбарна lалаьмате лоархlаме да чаи гамаши хьагулдар а царех аргlаш дар а. Хьекхачул тlехьагlа дагlийса мергlилгаш хьагулдарна а чахи гамехи аргlаш дарна а аьшка мушашца яь волокушаш, блокаш а егlа аргlаш дарна цхаралаш, хlаьта иштта стогометателаши подборщикаши кийчъю оаха. Чах аргlаш делга, хlаьта гурахьа дlадувча ялаташта лаьтта кийчделгеи зябь оахилгеи ялаташ чуэцара тlеххьа леларгда тха.

Оаха мелдолийтаргдац ялаташ чуэцача хана дlайийначa хlамашта lунал делгей доакъараш кийчделгеи, хlаьта дlайийна хlамаш оасарах цlена хилийтеи, 33 эзар тонна гlожача доакъарий кийчъеи, хьалха йоллаш йола силос лаьттах йоллеи декхар тlа а эц оаха.

Укх шера дика хьувкъам луш дола ялаташ а кхедаь, уж чуэцаш доахкача хана хьатlадоагlача 1959 шера уйла ца йича йиш яц тхога, цудухьа оаха тхоашта декхар оттаду, дикагlа долча тайпай фу а фуна лаьрхlа ялат а мел эш дlаоттаде. Гурахьеи бlаьстии дlаювча культурай фу ерригача района лаьрхlа оаха дlаоттадергда 4050 тонна, хlаьта цхьа бутт балалехьа дlадувча боарамга а кхоачадергда.

Деза новкъостий!

Укх шера дуккха а дукхагlа хиннай ялаташ лоацача ханашка а ца доадеш а чуэцарна йола торонаш. Ялат — вай Даьхен рузкъа да, хlаьта доагlача тайпара цунна накъадаха а деза вай.

Оаха тlахьех Нохч-ГlалгIай республикан колхозхой, механизатораш, совхозий болхлой, юрта боахаман специалисташ ялаташ хьокхилга толамца чакхдаккхар духьа, ялат кийчдарна, фу дlаоттадарна, юкъарча хьайбашта доакъар кийчдарна йола паччахьалкхен план ханал хьалха кхоачашъяр духьа социалистически яхь йоаржаяра!

Ялаташ чуэцилга толамболлаш чукхдаккхарцеи ялат кийчдара план ханал хьалхагlа кхоачашъярцеи Даьхе гlадъюгаргья вай новкъостий!

Тlаийцад Сунженски районерча колхозхой, механизаторий, юрта боахаман специалистий юкъарча собранешка.

МОСКВА. Карачарски пластически масса завода продукци шерра пайда эцаш я наьха вахарчухь эшача, хlаьта иштта автотракторни, металлургически, электротехнически, кхыча промышленностан доакъошка а. Халкъа демократен мехкашка хьаьча даьхен оборудованеца а кердача машинашца а lалашхинна я завод.

Предприятен коллективо дика гlулакхаш карагlдувлаш караерзаю керда техника. Апрельски программа 106,4 процент кхоачашъяьй.

СУРТА ТlА: Дукха ха йоацаш заводе оттаяьй «ТОС-100» яха 100 тонна йола Чехословацки прессаш. Пресовщицай бригадир Антонина Григорьевна Самохвалова кердача прессаца хьаяьча хlамай дикалга хьожаш йоалл.

Э. Евзерихина сурт.
Фотохроника ТАСС.

Ах шера план ханал хьалха 102 процент кхоачашьяьй

Колхозий боахам кхы а дикагlа тоабара тlехьа социалистически яхье а баьнна, Каргалински районерча юрта боахаман къахьегамхоша ханал хьалха, 8-ча июне, 102 процент кхоачашъяьй паччахьалкхенна тха дlадалареи дохкареи ахшера план. Паччахьалкхенна тха дlалулга, саца ца социйташ, дlахо хьош да.

Курчалоевцашта жоп луш

Наьсарен района юрта боахама къахьегамхоша шоай собранешка шерра дувц Курски областани вай республикан Курчалоевски районеи юрта боахама болхлоша дика хьийкъа хьажкlаш кхеярна тlахьехаш даь кхайкаралаш.

«Назрановски» совхоза Яндаррерча отделенен болхлоша, гlулакхерча наха, специалисташа тlаийцача декхараш тlа йоах, дика хьийкъа хьажкlаш кхеяра духьа социалистически яхьа юкъе а даха оаха тlаэц 200 гектар кхашка, хlара гектара тlара 40 центнер йоаккхаш, хьажкlаш яха, силоса лаьрхlача 80 гектар кхашка, хlара гектара тlара гlадамашца 400 центнер мошача хьажкlай яккха.

Цу тайпара лакхара хьокхамаш дахарна отделенен болхлоша тlаийцад хьажкlий кхашка ший ханнахьа гlулакхаш делга, оасара баьцаш дlайоахаш шерра къовсам лоаттабелга, шозза культиваци а оасар а делга. Ялата лаьрхlа хьажкlаш 15—20 балха дийнахьа чуэцилга. Агротехнико яххача тайпара, ший ханнахьа мошача хьажкlех силос йоллилга. Уж декхараш кхоачашдарна хьажкlий кхаш къаьст-къаьстача болхлошта дlа а дийкъа чlоагlдаьд, хьажкlаш мишта лелаю, царна lунал мишта ду хьожаргболаш общественни инспектораш къоастабаьб.

Иштта декхараш тlаийду районерча кхыча отделенешка а.

Т. ТЕБОЕВ.

НГIАССР-а Министрий Совете

НГIАССР — министрий совето Нохч-ГlалгIай мехка бахача наьха Ерригсоюзни перепись яра соцам тlаийцар. Республикерча статистически управленес переписа кийчо яра а из чакхъяккхара а оттадаь гlулакхаш чlоагlдаьд. Районни а городской а къахьегамхой депутатий Советий исполнительни комитеташ декхарийла я кийчо яра дерригa балхаш чакхдоахилга lалашде.

Республикан территоре тlа бахача наьха перепись чакхйоаккхаргья лаьрхlа цу гlулакха кийчбаьча счетчикаша 1959 шера 15 январе денз 22 январага кхаччалца, хlаьта цул тlехьагlа 23 январе денз 1 феврале кхаччалца массанахьа контроль еш хьажара наькъаца перепись нийса яьлга тохкаргда инструктораша-контролераша.

1958 шера республикерча колхозашкеи совхозашкеи ялат чуэца а хлебозаготовкаш е а кийчо ярахи уж балхаш чакхдахарахи

ССКП обкомеи НГIАССР-а Министрий Советеи

ССКП обкома бюроси НГIАССР-а Министрий Советои белгалдоаккх, 1957 шера дуккхача колхозаша а совхозаша а лоархlам болча дукхача кхашка ялат раздельно чуэцаш йола прогрессивни метод лелаяр бахьан долаш, доа ца деш а толамца а ялат чуийца хилар, из гlулакх дарах паччахьалкхенна ялат дlадалара план ханал хьалхагlа кхоачашъяь хилар партен Центральни Комитетагеи правительствогеи мехка чухь хьалхагlа хойтарашца дlахайта Нохч-ГlалгIай республикана торо а луш. Из иштта дале а, ялат чуэца кхоачамболлаш кийч ца яларахи къаьстта раздельни способаца ялат чуэцилга во вlаштlехьа даккхарахи, цхьайолча колхозаша, совхозаша, МТС-аша ялат хьокхилга тlехьа а даьккхар, цхьаккха бахьан доацаш чудахьа ялат эшадир.

Республикан юрта боахама Министерствос, партен дуккхача райкомаша, райисполкомаша, МТС-ий, РТС-ий, совхозий директораша, колхозий правленеша дlадахача шера хинна гlалаташ уйла яь дlадаьхадац, дахача шера санна укх шера а ялат чуэца во кийчлуш а ба. Дуккхача МТС-ашка, РТС-ашка, совхозашка комбайнашта, лафетни жаткашта, подборщикашта ремонт яь яьннаяц. Къаьстта во лел тракторни парк, ялат цlенду машинаш кийчъелга. Цхьайола колхозаши совхозаши ялат лоаттадеча моттигашта, механизированни йолча хьаттарашта, кхоалленашта, цар дезинфекцешта ремонт е а, хlаьта иштта тросови волокушаш, холаш кхухьараш, ча а кагаш а гулъеш йола кхы хlамаш кийчъе а йолаеннаяц. Ялат чуэцарна геттара во кийчъю колхозашеи совхозашеи автомобильни а гужевой а транспорт.

Ялат чуэца къаьстта во кийчо ю Назрановски, Шалински, Ачхой-Мартановски, Урус - Мартановски, Магlалбикерча районий совхозаша. Назрановски совхозе (директор нов. Костюк, парторганизацен секретарь нов. Смирнов) хlанзалца ремонт янза 18 комбайн я, «40 лет Октября» яхача совхозе (директор нов. Ториев, парторганизацен секретарь нов. Горбаков) ремонт янза 7 комбайн я. Шалински районерча «Джалка» яхача совхозе (директор нов. Махитаров, парторганизацен секретарь нов. Геиев) ремонт яланза 6 комбайн я, хlаьта керда 15 комбайн вlашагlйолла а ялат лоаттадеча моттигашта ремонт е а вlалла болабеннабац.

Совхозий а колхозий а, къаьстта керда вlашагlъехкарий, хьалхле лелаераша де доагlаш дола гlулакх дац комбайнаш а кхыйола ялат чуэца машинаш а механизаторий кадрашца lалашъярна.

«Глававтотракторосбыта» республикански конторо а (управляющий нов. Шлыгин) сельхозснабо а (начальник нов. Ишханов) во lалашъю колхозаш, совхозаш, МТС-аш, РТС-аш запасни оатхалехи авторезинахи. Респотребсоюзо (нов. Стерленко) колхозашкеи совхозашкеи дохка хlанзалца а дlадахьийтадац дахчан бахьаш, шодаш, бастригаш, хоматаш-хlамаш, кхыйола инвентарь.

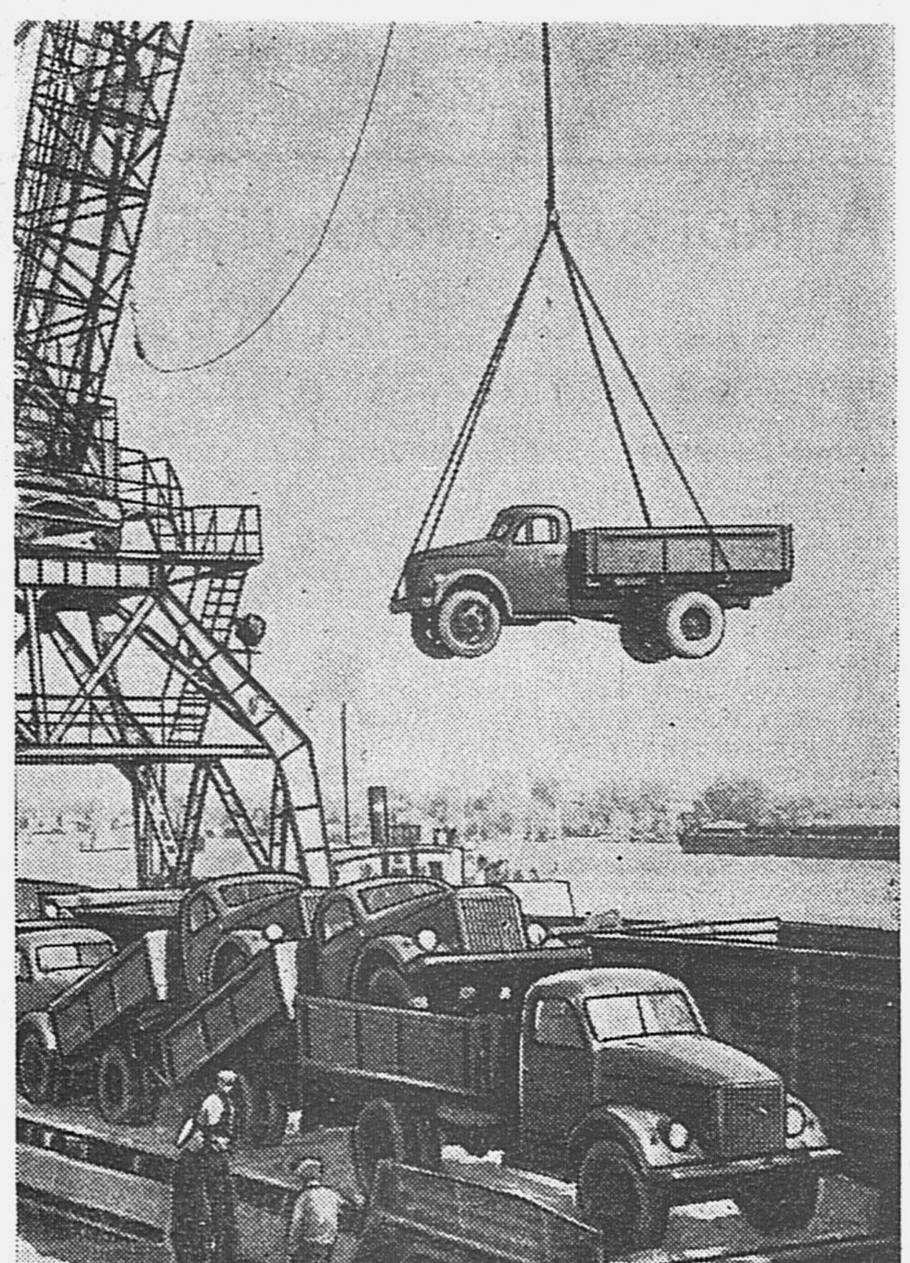
Слепцовски ялат хьаийду пункт, Назрановски мельзавод, Артемовски элеватор хlанз а кийчъяьяц ялат хьаэцарна. Цхьайола пункташ кадрашца кийчъяьяц. Автотранспорта а шоссейни наькъий а управленес (нов. Кулявчинский) ялат хьаийдеча пункташка тlадолха наькъаш дехка а ремонт яь а даьхадац.

Ялат чуэцар чакхдаккха еча кийчонна юкъера кхоачамбоацараш дlадаха а паччахьалкхенна ялат дlадалареи цунга ялат дохкареи план ханал хьалхагlа кхоачашъелга lалашде а лерхlаш, ССКП обкома бюроси НГIАССР-а Министрий Советои соцам бу:

Партийни, советски, комсомольски, профсоюзни организацей, юрт-боахаман органий, болхлой, колхозхой, колхозий, совхозий, МТС-ий, РТС-ий специалистий кертера боахаман-политически декхар лоархlалда ка бола ялаташ 8—10 дийнахьа чуэцилга а паччахьалкхенна ялат дlадалара а цунга ялат дохкара а план мехка чухь хьалхагlа кхоачашъерашца республико кхоачашъелга, хlаьта иштта колхозаши совхозаши дlадувча дикача шоай фуца йизза lалашъелга а хьайбаш кхоачам хиллал долча доакъарца lалашделга а.

ССКП обкома бюроси НГIАССР-а Министрий Советои республикан юрта боахаман Министерство, партен райкомаш, райисполкомаш,

(Дlахододар 2-ча оагlо тlа).

РОСТОВ-на-ДОНУ. Тlехь-тlехьа дегlаухаш латт В. И. Ленина цlерах долча Волго-Донской судоходни канале гlолла Ростовски речной порте хьауха кираш. Кир lодоаккхаш болча Ростов-пристань станцерча машин-наькъахоша чlоагlача доттагlалца бу из болх Дон хитlарча речникашца. Шерра даьржад царна юкъе судашта тlера сухалца кир lодаккхари иштта машин-наькъа вагонашта из тlа доттари.

СУРТА ТlА: машин-наькъа платформашта «Газ-51» яха автомашинаш тlайотташ боахк.

А. Штейникова фото — Фотохроника ТАСС

Шоай дош кхоачашдаьд

Сунженски района «Заветы Ильича» яхача колхоза колхозникаша дош деннадар 12 гектар горох 7—8 июне чуийца яккхеи Асиновкерча консервни заводе из дlаялеи аьнна.

Шоаш денна дош кхоачашдир колхозникаша. Горох чуэцаш къаьстта дика болх бир из хьокхаш хиннача Булгучев Беслана, Черкиев lаддалlазита, йотташ Сампиев Мухьмада, Галаев Мусас. Хlаране 130 процент а, кхы совгlа а кхоачашйора цар нормаш. Царел тlехьа йисанзар горох хоржаш хинна йиlигаш Дзангиева Тайхьанти, Евлоева Лейлаи, Парижева Лейлаи.

Хlанз, хьажкlаш оасарах кlалхара яха шоай махулла къахьегаш ба колхозникаш.

Д. ФАРГИЕВ.

Укх деноошка болалу ялат чуэца

Ачхой - Мартановски района Лермонтовски совхоз укх деношка ка бола ялат чуэца кийчлуш я. Раздельни уборка яхача методаца чуэцаргдолаш да 6404 гектара тlа дlадийна дерригa а ка бола ялат. Кийча я ялат чуэцарна эшаш йола техника а.

Совхозе эггара хьалха, 14 июне, гурахьа дlабийна мукх (150 гектар) хьакха йолалургья 10-гlа отделени (управляющи нов. Матюшина Анна Ивановна).

Къаьст-къаьста, кхаьча даьнначара хьакха доладергда кlа, мукх, кхыйола культураш. Дерригa а ялат чуийца даккха лаьрхlа ха 10 ди я.

З. ДАУРБЕКОВ.

ДикагIа йолча метода низ

Гудермесски нефтепромыслови управленен болхлой коллектив 1-ча апрела денз денна 7 сахьата болх бе болабеннаб. Мамая методах болх беш сменни заданеш хlара денна тlехкхоачаш а ю тха бригадаша. Цудухьа лакхденнад тха технико-экономически хьокхамаш. Духхьал 1-ча мая сийна тlаийца декхараш кхоачашдарах а планал тlех 2000 тонн совгlа мехкдаьтта даьккхад тха нефтяникаша, хlаьта е шу хьадола деннача хана денз къахьегама овсарле 5 — 7 процент лакха а еннай. Къахьегама овсарле лакхаяккхар, продукцех дlабода мах лохбар бахьан долаш 200 эзар сом паччахьал кхен ахча а кходаьд.

Уж толамаш дахарах кхоачам а баь соцаргдолаш-м дац тхо. Мастера Суслина мехкдаьтта доаккхача бригадацарча болхлоша ма-могга лех мехкдаьтта доаккхалга лакхдара наькъаш. Болх дика вlашагlболларца а хьокхамаш дика хиларца а белгалъяьнна я бурув деттача Кузнецоваи, Бояриноваи, Шулякеи сменаш а. Боагглача тайпара нийса болх дlабахьа ховш нефтяникаш хилар бахьан долаш хlара тонн мехкдаьттах дlабода мах 3 соми 4 кепиги кlезигбаьб.

Дlахо а иштта дика хьокхамаш долаш, тlехь-тlехьагlа къахьегама овсарал лакхлуш тха болхлой коллектив дlагlорг хилара шеко яц.

Л. И. ИВАНОВ,
Гудермесски НПУ къахьегама отдела начальник.

ССКП обкомеи НГIАССР-а Министрий Советеи

1958 шера республикерча колхозашкеи совхозашкеи ялат чуэца а хлебозаготовкаш е а кийчо ярахи уж балхаш чакхдахарахи

(Долалур 1-ча оагIон тIа).

совхозий, МТС-ий, РТС-ий директораш, колхозий правленеш декхарийла йир:

15 июнь тIакхачалехьа тракторaш, комбайнаш, жаткаш, ялат цIенду машинаш, ялат лоаттаду моттигаш, тIера къайла хьаттараш, кхоаленаш площадкаш, хIаьта иштта автомашинаш, гужевой транспорт, кхыйола транспортни средстваш ремонт яь йисте яха а кийчъе а;

Ялат чуэца а цIенду а машинаш говзал йолча кадрашца Iалашъе, комбайнераш, шофераш, лафетни жаткай машинисташ увттабеш къаьстта теркам тIа а бохийташ.

Ка бола культураш алхха раздельни способаца чуэца, комбайнашеи лафетни жаткашеи дийнахьа-бус 20 сахьатал кIезгагIа боацаш болх белга Iалаш а деш; ялат духхьал комбайнаца чуэцача а хьекха ялат хьалъэцача а «С-4» яхача комбайнаца 18 гектарал, хIаьта «С-6»; «С-8» яхарашца 25 гектарал, лафетни жаткаца ялат хьокхаш 35—40 гектарал кIезгагIа йоацаш дийнахьа-бус йисте йоаккхаш болх байта. Лафетни жаткаш, комбайнаш, тракторaш бийсана болх барна электросердалца, Iодежа улла ялат чуэца эшача хIамашца, хIаьта иштта сийг лоацача а цIи ца ялийта эшача кхыйолча а средствашца Iалашъе;

Ка бола ялаташ кхачарга чIоагIа хьожилга оттаде, ерригача лафеташа шоай ханнахьа болх белга Iалашде, ялат чуэца доладеннача хьалхарча деношка денз ялат чуэцаш деча балхий дикалга хьажа йизза йола контроль вIаштIехьа яккха;

Ялата йизза учет е а цIенхошта ха оттаде а, комбайнаш тIара хьаттара тIа Iодоассадеш а ялат дIайидеча пункташкеи складашкеи из дIахьош а ялат оза;

Ялат чуэццашехьа а, деррига ча аргIаш даь вIашка тохилга Iалашде, цу гIулакха лаьрхIа хиланза яргIйоаца трактораш, волокушаш, дукъ увза дийна низ а къоастабеш. Хьалха кхача ка бола ялат чуэццашехьа гурахьа дувча ялата, ардаш тIа ювча культурашта лаьтта кийчделга а зяб оахалга а вIашагIдолла.

Республикан юрта боахаман Министерство, совхозий директораш, колхозий правленеш декхарийла я ерригa культураш дIаера план кхоачашъялла хургдолаш сортах дола фу дIаоттаде. Из болх чакхбаккха беза ялат чуэца доладеннача хана денз цхьа бутт ха ялалехьа. Семенной участкашкара хьадоала ялат тоъал ца хуле, дикагIа хьийкъача кхашкара ялат фуна дIаоттаде деза хлебозаготовкай план кхоачашъярга а ца хьожаш.

«Глававтотракторосбыта» конторан управляюще нов. Шлыгина а республикански сельхозснаба начальника Ишханова а колхозаш, совхозаш, МТС-аш, РТС-аш хадданза Iалаш йойла запасни оатхалех, авторезинах, кхыча материалех.

Хлебопродуктай республикански управленена (нов. Смехнов) тIадиллад 15 июнь тIакхачалехьа, ялат дIайидеча пунктай, элеваторий, мельзавода материально технически база кийчъяь йисте яккха, заготпункташка автомашинаш а подводаш а шоай ханнахьа йоассаелга вIаштIехьа даккха. Хлебопродуктай управленес а республикан юрта боахаман Министерствос а Iалашдолда комбайнашкара доаггIача тайпара колхозашкеи совхозашкеи кхы цIен а ца деш Гудермесски, Аргунски, Ермоловски, Самашкински, Артемовски, Плиевски заготзерноn пункташка а Назрановски мельзаводе а ялат дIайиделга.

Автотранспорта а шоссейни наькъий а управленена, (нов. Кулявчинский), хин боахама управленена (нов. Русин), совнархоза, райисполкомашта, МТС-ий, совхозий директорашта, колхозий правленешта тIадиллад 20 июнь тIакхачалехьа наькъаш а тIаьш а тоаделга, укх шерара ялат из дIайидеча пункташка хадданза тIакхухьилга Iалашдергдолаш.

ССКП райкомаш, райисполкомаш, МТС-ий а совхозий а директораш, колхозий правленеш декхарийла я ялат кхухьача транспортах бизза пайда эцилга Iалашде, доагаду а хьекхаш дола а даьтта хадданза лоаттаде, автомашинашта ремонт еча новкъостал де, хIаьта иштта шоферашта культурно-вахара эша торонаш Iалашъе а.

Наха юкъера политически болх беча а ялат чуэцачеи из кийчдечеи социалистически яхь йоаржае а колхозий, МТС-ий совхозий первични парторганизацешта практически новкъостал дарна партен райкомашта тIадиллад хIара комбайнови агрегата, хьаттара, автомашина коммунистапи комсомольцапи къоастабе а ка бола ялат чуэцача, силос йоллача, паччахьалкхенна ялат дIалуча хана уж колхозашкеи совхозашкеи бахийта а. ССКП Грозненски горкома тIадиллад комбайнаш тIеи автомашинаш тIеи парторганизатораш хургболаш гор. Грознен 300 коммунист юрташка вахийта къоаставе, юрта шефски новкъостал дара гIулакх Iалашде.

Респотребсоюз (нов. Стерленко), торговлен Министерство (нов. Забелин) декхарийла я кхашкарча станашка, комбайнови агрегаташка, ялат дIайидеча пункташка наха дуккха эша предметаш ца хаддаш дохкилга Iалашде, столовешеи буфеташеи ларттIа болх белга вIаштIехьа даккха.

УнахцIено лораяра Министерствона, юрта боахаман Министерствона, партен райкомашта, райисполкомашта, совхозий директорашта, колхозий правленешта тIадиллад ялат чуэцача хана хIара комбайнови агрегат хьалхара новкъостал деча аптечках Iалашъе, берий яслеш, бешамаш, площадкаш шеръе.

Партен райкомаш, райисполкомаш, РТС-ий, МТС-ий, совхозий директораш, колхозий правленеш, юрташкара первични парторганизацеш декхарийла я ялат чуэцаш а из кийчдеш а болх беча болхлошта культурно вахара эша торонаш Iалашъе, колхозхошта, МТС-ий, совхозий, РТС-ий болхлошта, юртабоахаман специалисташта юкъе балха нормаш кхоачашъяра а тIех кхоачашъяра а тIехьа, комбайнех, жаткех, тракторех, транспортах, дукъ увзача дийнача низах ялат чуэцача а из кийчдеча а махулла дикагIа пайда эцара тIехьа, паччахьалкхенна ялат дIадалара декхар ханал хьалхагIа кхоачашдара тIехьа социалистически яхь вIаштIехьа яккха. Ялат чуэцача а из кийчдеча а хана районашка йохийтийла ССКП обкома пропгруппаш.

Ялат чуэцаш а ялат дIалуш а дика хьокхамаш даьхача дикагIа йолча района лургйолаш ССКП обкомеи НГIАССР-а Министрий Советеи дIа-юха тела ЦIе байракх а 5 эзар сом дола преми а чIоагIйойла. ДIа-юха тела байракх а преми а хьожайойла ялат чуэцареи ялат дIадалареи хIара пхе дийнахьа лаьрхIа йолча итогашка хьежжа.

Ялат чуэцаш дика хьокхамаш даьхача а ялат чуэцача хана чухь дукха ялат аьрдача а комбайнерашта, ялат дIа кхухьаш къаьстта белгал баьннача шоферашта «Республикан дикагIа вола комбайнер», «Республикан дикагIа вола шофер» яха сийлен цIераш лойла.

Кога гIирсаш беча фабрикера къахьегамхой

Дика болх беш ба Грознерча кога гIирсаш беча фабрикера цхьабола къахьегамхой. ХIара бетта балха план тIеxхкхоачашъеш хьабоагIа цигара Бятилгиреев Исрапили Хачатуров Михаили чистильщица йола Умарова Тамареи иштта кхыбараши. Фабрика арахец бахача наха эша тайп-тайпара кога бувха гIирс маIача наьха а кхалнаьха а иккаш, модельни туфлеш а, ахкан ювхаю яй маьчаш а иштта кхыяраш а.

Ахкан лелаю яй маьчаш еча цехо хIанзалца 6 бIаь пара арахецаш хиннача хIанз цхьа эзари кхо бIаьи пара маьчаш арахец. Дика хьож цеха коллективага обувной цеха начальник вола новкъост Когцен. Цун цехерча къахьегамхоша хIара бетта балха заданеш тIехкхоачашъю.

Шоашта мамогга къахьегаш боахк хIанз кога гIирсаш деча фабрикера болхлой кхы а керда кхы а дикагIа кога гIирсаш бахархошта кхоачам боллаш арахецарна. Цу гIулакха тIехь-тIехьагIа дукхагIа тIакхет фабрике рационализаторий пайдане йола предложенеш.

Сурта тIа: Бятилгиреев Исрапил маьчаш кепа тIа тохаш воал.

И. ПЛИЕВ.

Юрта советий председателий семинар

Нохч-ГIалгIай АССР-а Министрий Совето вIашагIтехача, юрта советий председателий семинаро ший болх дIаболабаьб укх шера июнь бетта иттлагIча дийнахьа.

Семинаре дакъа лоац Ачхой-Мартана, Наьсарен, Веденски, Сунженски иштта кхыйолча республикан районийи юрта советийи председателаша.

Семинаро кхетабу РСФСР-а юрта советий кердача положенех а балха тIа зеданна дика дар доаржадара гIулакхех а.

Семинаро пхийтта дийнахьа берг-ба болх.

А. ИСАЕВ.

Металлисташа дика балхаш ду

«Красный молот» завода № 5 йолча цеха коллективо валовой продукци арахецара май бетта план 107,8 процент кхоачашъяьй.

Дукха ба цу цехе балха нормаш шозза а кхы тIех а кхоачашъеш болхлой. Дукхача хана денз производствон передовик лоархIаш ва цехера электросварщик нов. П. Хачукаев, цо хIара дийнахьа йола балха нормаш 200—280 процент кхоачашъю. Нов. Хочукаева кхоачашбеш бола болх тIех-дика лоархIам болаш хул. ХIанз цементировочни агрегата лотораш деш чIоагIа лоархIаме болх беш ва из. Иштта лоархIалуш дика къахьегаш ба цеха 2-ча сборочни участкан котельщикаш н.н. И. Кузнецови П. Кожухови. Цар балха нормаш даиман тIеxхкхоачашъю.

Котельщик нов. Кожухов производствам передовик хинна а ца Iеш, цеха дикагIа вола общественник а ва. Масса йолча хана цехера эггара чоалханегIа дола балхаш кхоачашду Кожуховс.

ХIанз чура хара йола строительни панелаш ергйола формаш еш ба котельщикаш Кузнецови Кожухови.

Шоаш даьха къахьегама толамаш кхы а лакхдара тIехьа къовсам лоаттабеш я цеха коллектив.

Сурта тIа: электросварщик Хачукаев цементировочни агрегата электролотор деш воал.

И. Плиева сурти тексти.

К. ЧАХКИЕВ.

Модж-Мовсар

Аз вийцавар Аьла-Мовсар,
ХIанз аз вувцаргва Модж-
Мовсар.
Зенне дац-кха ер а вовзар,
Ер я кхы тайпара йовсар.

Лазар техе жомарех,
Айп а даькке къона дегI
Лорашкар цо бокъо ех,
Цунца «атта болх» цо лех

Шортта «хIамалг» йолча кхача,
Дешарах ца кхувш бисача
Кертаца Iохов тика чу
Массе рузкъах хьалйизача.

Цхьа-ши бутт цо цу чу боаккх,
КIезиг-дукха «хIамалг» йоаккх,
Бухгалтерес гучадоаккх,
Зе хьадаьккхе аравоаккх,

Ше бехк боацаш лаьллав аьле,
ВIалла доацар Iо тIа лаьлле,
Язбу лодкъам чIоагIа ваьлле,
Из Москве бохьийт цо лаьлле.

Москва цун га лоацаш яц,
Балха юха эцаш вац.
Йоах цо: ладкъар пайда бац,
Кхаъ ца лойя дош хургдац.

Лех цо кхааш — коравоагIа,
Цун чIегана лох цо дIоагIа:
Паччахьалкхен рузкъа-боахам
Юхаъ доал де цунга доагIа...

Гонахь баьккхе ше мо гIоз,
Цхьаннахь ловзарга из восс.
ТIерча гIирсах леп цун босс,
Малар дайта ахча тосс.

Йоаца тийркал-дехье ювцаш,
Мекхаш хул цун куро хьувзош,
Ший юхь тIера босс ца хувцаш,
Боккхий оапаш хул цун
бувцаш.

Вац из вашаш мехкарех,
Бакъда, йига саг цо лех.
Сонта сеттаду цо дегI,
Дика йоаккхаш халхарех.

Йода цунга йоI, ца кхеташ —
Башха баьри цунах хеташ.
Лелаю из тIаккха леташ
Ше дIавакккхар тIех а детташ.

Йоах цо: хIалак Iа со ваьв,
Хьа маьрело со къийваьв,
Декхар хьаьрча эккхаваьв,
Низдкъа суд ца еш висав.

Шийна беза болх а боацаш,
Вус из яккха «хIамалг»
йоацаш,
Лела йиш мичай цаI доацаш,
Цхьанна хIаман дакъа воацаш.
Мурдех кхийте тоба ду,

Далла чIоагIа гIулакх ду,
Цо цхьан бийсан зерат ду,
Вокх бийсашка къоалаш ду.

Тоба иштта «чIоагIа» долаш
Йоахаш даьла цIи а йолаш,
Лел из йоккха модж а йолаш,
Къайлах молаш пелинг долаш.

Лорашка из вода денна
Шийна йолча кхы гIойленна.
Къайлах базарг еш чувенна.
Рузкъа Iоадеш воал
тIехьленна,

Сома буаш къаьра дув
Пайхамараш тешал кхувл.
Ший ахчилгах бу цо гув,
Бакъда, сесаг моцал юв.

Яхтац из колхозе балха.
Оал цо, сахьат дац хьо талха,
Ховш да кхалнах бахьан, алхха,
Мишта хиннад довнаш хьалха.

Водаш воагIаш из хьакхет,
Ши кулг кхувдош моаршал
хетт.
Модж цун тIехкарех Iокхетт,
Тайна къонах цунах хет.

Иштта «кIант» ва-кх са Модж-
Мовсар,
Зенне дац-кха из дIавовзар.
Тоам ца хеташ цунца къовсар
Саго алац цунга «йовсар».

Лакхлургья Наьсарен района экономика

Района Центре мара юрташка электричество яц. ХIанз оттаеш я районерча ерригача юрташка чакхйоалаш электрофикаци хургйола проект. Электрофикаци ергья «Сельхозэлектрострой» тресто.

Водопровод района центреи, Долакха-юртеи, Каотышевеи мара яц. Района ерригача юрташка водопроводи хий декъаш йола сооруженеши хургйола проект оттаяьй Ночх-гIалгIай совнархозо.

1959—1962 шерашка МагIалбикера Орджоникидзе городе юллача газомагистрала тIара газопровод хьачу а йилла газификаци е лаьрхIад районе.

Укх гарггарча цхьан-шин шера хьалъе лаьрхIад: дийнахь-бус 150 тонн продукци арахецаргйола комбикормови завод, когий гIирса ремонт ю, хIамаш тега, кхыдола балхаш ду окмбинат, хIамаш тега фабрика.

1959—1960 шерашка района центре хьалъе лаьрхIад:

Шера 1 бIаь миллион сома продукци арахеца низ хургболаш электрофицированни инструментий завод, цхьан аргIах 60 саг Iалашвергвола бани, 30 моттиг йола гостиница, 520 дешархочунна моттиг хургйола юкъера школа, наха эздий салаIа павильонаш а йолаш 5 гектар йоккхача майдан тIа парк, хIара дийнахьа 1 бIаь сага гIулакх де йиш хургйолаш амбулатори, 150 унахочунна моттиг йолаш больница, кожевни завод.

Гарггарча шерашка дикка лакхлургъя Наьсарен района экономика.

ТУГАНОВ.

СихагIа дергда цIенош

Даржаш латт вай мехка болгарски гIишлошъерий методах кирпишк елга.

Нефтеперерабoтчикашта чуIе цIенош делга сихдара духьа из метод юкъейоалаелга соцадир ССКП Сталински райкома бюрос. Андреевская долина яхача поселка гаьна йоацаш, болгарски методах кирпишк йотта завод хьалъе йолаяьй. Из хьалъе йолаяьр Новогрозненски нефтеперерабатывающи завод я, хIана аьлча, районерча кхыча предприятсел дукхагIа цунна эш кирпишк. Цул совгIа Сталински районера ерригаш хIана яц аьнна предприятеш я из завод хьалъеча дакъа лоацаш.

Новогрозненски нефтеперерабатывающи заводо кирпишк хьаю пресс оттаю, пишкаш хьалъю, кхыдола балхаш ду; Производственно-товарни конторо кирпишк йокъаю отар хьалду; Грозненски орден лелаеча нефтеперерабатывающи заводо паропроводи мазутопроводи юл; Крекинг-заводо хий Iалашдара балхаш ду; Нефтемаслозаводо цIи йоагаю пишкаш ю. Шера йиъ миллион кирпишк ергъя цу заводо духхьал Сталински районерча болхлошта цIенош де. Кирпишк ятта лаьрхIа доагам, мехкдаьттан отходаши мазути да.

Цу гIулакхо, ханал дуккха а хьалха квартираш кийчъе торо хулийтаргъя нефтеперерабoтчикашка.

Кирова цIерахча поселке хьалдеш латтача цIеношта проектни документаш кийчдеш йоал НГIАССР Коммунальни боахама министерствон проектно-сметни бюро. Хьалха деш хиннарел дикагIа уж хургдолаш я цIеной проекташ: хIара квартира хургъя ши цIаи, ваннеи, кухне йоагаеча цIеро дIоахдеш узели, канализации водопроводи а йолаш.

ДикагIа бола шофераш

Мехкдаьтта доаккхача промышленноста «Грознефть» яхача управленен автотранспортни конторан коллектива хьалхашка латтар доккхеи сий долаши декхар да. Цар тIакхахьа еза бурув деттача моттигашка оборудовани, материалаш, къахьегамхошта цIенош хьалдеча а промышленни гIишлошъеча а эша тайп-тайпара материалаш.

Дуккха дезал болча цу коллектива юкъе ба эрсий, татараш, нохчий, гIалгIай. Коллектива шоферашта юкъе дикагIа лоархIаш ба н.н. Николай Неустратов, Щеблонов, нохчий — Аслаханов Абумуслим, Алиханов Зайнди, гIалгIай — Алиев Юнас, Идрисов Салман, иштта кхыбараш.

Аьшка - бетона конструкцешта эша жагI кхухьаш Алиев Юнасеи Идрисов Салманеи шоай машинашца 130—140 процент кхоачашъю нормаш.

ТИЩЕНКО.

Шоай балха тIа хьаьнал къахьег

№ 4 йолча Горячеисточненски ялаташ леладеча совхоза 1-ча отделене дIахьош да шоай доаханна Iанзамах дуаде доакъар кийчдара а, иштта дIайийнача хьажкIашта ший ханнахь оасараш дарна а тайп-тайпара балхаш.

Цу отделене аргIаш деш болча болхлошта юкъе къаьстта дика болх беш ва аргIаш тоадеш вола, ший 70 шу даьнна воккха саг Халидов Яхоз а, цунна доакъар хьаллуш вола Мазаев Магомед а. Цу шинне цхьан дийнахьа аргIа де дезар 80 центнер доакъар да, хIаьта Халидовс а, Мазаевс а хIара дийнахь 130—150 центнерах аргIаш ду.

Иштта дика болх барца белгалбаьннаб цу отделенера стогометатель тIа болх беш вола Халидов Мохьмад а, харбазашта оасар деш бола Эдиев Ахьъяд а Мусханова Лиза а.

Стогометатель тIа болх беш волча нов. Халидов Мохьмада кхоачашъе еза норма 25 тонн йолча, 35—36 тонна доакъар вIашта тох.

Къилбаседа Казахстанера денз а цхьан дийнахь юкъара балхах хийра ваьнна воацаш, бе аьнна шийна тIабилла болх кхоачамболлаш беш а, шийл лакхехьара бараш раьза хургболчча тайпара ший никъ лелабе ховш а вар 68 шу даьнна вола Эдиев Ахьъяд. Цхьабакъда, ше воккха ва аьнна ца Iеш, хIанз а хIара денна шийга балха гIо ца оалийташ са ма хиллинге балха дIа а водаш, боадбенначул тIехьагIа мара цIа а ца воагIаш дика болх бу нов. Эдиев Ахьъяда.

ДIайийнача харбазашта оасар де аьнна цунна тIачIоагIъяь йола норма, 0,6 га йолча цо хIара дийнахь кхоачашъер 1 гектар а, цул совгIа а я.

А. ДАДУЕВ.

Алкоголизмахи цунна духьал лоатто безача къовсамахи

Цахаддаш, боарам боацаш вохавеш дола маларaш мелача сага юххера а алкоголизман лазар хул. Из лазар — дIаяхача капитализман замах юхедисачарех цаI да. Ховш да, империализман хана, саго сага еш йола эксплуатаци чIоагIъеннача хана, капиталистически мехкашка алкоголизман лазар геттар чIоагIа дегIаденилга.

Цхьадолча капиталистически мехкашка наха боарам боацаш мелилга сов чIоагIа дIадаржарах, хIанз из цига дерригача халкъа хинна айп лоархI.

Масала, 1936 шера Франце мехка шера мел менна вохавеш дола малар дIалаьрхIача, хIара сага сих 200 литр кхоачар, цудухьа больницешка хиннача психически цамогаш болча наха юкъе 24 проц. алкогольни психозан лазар долаш бола нах бар.

Цхьабакъда, массарел чIоагIагIа алкоголизм дIаяьржай США. Печате каст-каста хул, США кагирхошта юкъе даржаш латта алкоголизми цунца дувзаденна зуламаш делгеи дувцаш дола хоамаш.

Капиталистически мехкашка дуккхаза гIийртаб алкоголизман духьал къовсам лоаттабе. Цу къовсама юкъе лоархIам болаш дакъа лоац «декъача» законаша. Из да — масса йолча моттигашка вохавеш дола малар хьаделгеи, из дохкилгеи законах дIадаккхар.

Цу тайпара «декъа» законаш арадаьха хиннад Финлянде, Норвеге, США иштта кхыча капиталан мехкашка, цхьабакъда, из закон цу мехкашка цхьаннахьа а чакха-м даьннадац.

Капиталистически мехкашка алкоголизм иштта чIоагIа дIадаржа бахьан да, къахьегамхой кхоанарча денах тийша ца хилар, болх боацаш бисар кхерар, иштта кхы дараш а. Цунца шоай дега чу латта сагото, кхерам дIабаккха гIерт уж, цхьабакъда, цунах саг вовр мара кхы пайда-м балац.

Сийлахьа-Йоккха Октябрьски Социалистически революци яьнначул тIехьагIа мара торо хиннаяц алкоголизм наьха вахара юкера дизза дIадаккха.

Советски паччахьалкхено берригача наха йизза торонаш еннай шоай творчески хьинар гучадаккха, шоай дагахиннараш кхоачашде а шерра вахара юкъе доаладе а. Советски паччахьалкхено школаш, институташ, клубаш, театраш берригача наха хьа а йийла, царна юкъера дешар цахар дIа а даьккха, лаккха айбаьб наьха культурни кхетам.

Цхьабакъда, из иштта дале а, вайна юкъе хIанз а нийслу малара тIа а кхувш, цунца дувзаденна зуламаш леладеш, е шийна а е паччахьалкхенна а пайда а ца луш бола нах. Юххера, цу тайпара оамалаш Iомаяь саг, алкоголик а хиле, тIера сага сибат дIа а даьле, балхах а ваьле, талх.

Цхьаболчара хатта тарлургда: фуд цоах доалла во хIама, хIанад из молача сага зене, аьнна.

Дукха ха я дунен Iилманхошта алкоголь наркотически дохьаш долга хайна. Эггара хьалхагIа центральни нервни системеи, цул тIехьагIа кхы йола чура органаши толхаю цо.

Геттар чIоагIа айпе да малар деган, цIий лелача сосудаштеи, кераи, дихкаи.

Цахаддаш молаш волча сага ченна гастрит яхаш дола геттар хала лазар хул. Къаракъ молача саго зийна хургда, ший че, тIехь-тIехьагIа лазараш хулаш, Iочу деаь хIама ца а ловш, талхаш дIайодилга. ХIана хул из иштта? Кера чу Iочадаьннача алкоголо чен слизисти оболочках йоахка железаш човхаярах геттар чIоагIа толхаю пищеварени. Кера чу Iочубаьнна кхача, кера Iахьа ца а могаш, беза мухь хиле, чIоагIа лазар деш хул. Цхьабакъда, ший ханнахь малар дитача, доалаш-доалаш, дIадоал из лазар.

ДукхагIа йолча хана деган цIий лелача сосудаштеи хулача лазарий бахьан — алкоголь да. Алкогольни маларашта тIакхувш болча наьха каст-каста дог дIалувц, хIаьта, ший ханнахьа дог дIалувцалуш волча саго малар ца дитача, цу тайпарча дог дIалувцарах цунна валар хул.

Алкоголикий дог шердале хул, цул совгIа цун цIий боарамал совгIа давлени йолаш хул. Цийна давлени боарамал лакхагIа хулийташ долча лазарах гипертония оал. Из лазар долча сага даиман корта лаз. Цхьабакъда, цунца хада-м хадац алкоголо деган цIий лелача сосудаштеи беш бола Iоткъам. Ца хаддаш, вохавеш дола малар молача сага, геттара хала, низткъа мара дIацадоалаш дола, атеросклероз яха лазар хул. Атеросклероз хиннача сага цIий лелаш йолча сосудашта чIоагIа хувцамаш хул. Цу сосудашта чухьанахьа кIира хьисапе тIоа булл, цох цIий халла мара царна чу гIолла чаккхадоалалац.

Из лазар геттар таьна даьлча, цIий лелаш йола сусудаш цхьацца йолча метте йикъа а йикъе, цIий чакх ца а доалалуш юс. Цунах цIий лелаш йола сосуд иkkха а иkkхе хьаь чу цIий а кхесте саг ла.

Алкогола, дегIа чухьарча органашта ду айпаш, дувзаденна хул, цу сага сибата хулача хувцамашца. Малара тIакхувш вола саг ханал хьалхагIа къалу: цун бос лаьттан бесса берз, сибат ийрча доал, бата тIара цIока хобалу, багар царгаш Iолег.

Цхьабола нах хул, «со алкоголик вац, аз сай аппетит хилийта мара малац» яхаш доаккхал деш, хIара дийнахьа, хIама даалехьа, 100—150 грамм къаракъ молаш. Из вIалла де мегаргдолаш хIама дац, хIана аьлча, цу тайпара, даиман молача саго, ше дой ца ховш, геттар чIоагIа во ду ший дегIа, из во, тIехьагIа мара, из дIадаккха йиш йола ха тIехьаяьлча мара гуча а далац.

Укх лакхе дийцар дар маларо сага дегIа деча цхьадолча зуламех лаьца. Цхьабакъда, маларо сага ший вахара, дезала, цун балха, общественни вахара юкъе деш дола зулам цхьанна хIаманца нийсде йиш яц. ДукхагIа дола вайна даьд аьнна хеза зуламаш: хулиганство, машина саг кIалвахьар, саг вер — уж дерригаш маларца дувзаденна хул. Масала: 15 феврале «Грозненски рабочий» газето хоам бора Астафуровах лаьца. Из хиннав, даиман къаракъ мелаш, харцахьалелаш, ший сесагах леташ. ХIаьта, ноябрь бетта 10-ча дийнахьа менна чу а вена, ший сесага хьалхагIа йийтта а йийтта, цул тIехьагIа къамирган а Iайда йийнай цо из. ХIаьта 21 мая цу газето хоам бора Евлоев Хьажбикарах даьннача зуламах. Цо мела а менна, берашта а воккхача сага а Iийттад урс. Цу тайпара дуккха а кхыча масалех лаьца язде йиш яр.

ХIана хул из иштта? Сенах вах саг? — аьнна хаттараш хургда. ГIорваьннача эрсий физиолога Иван Петровича Павловси цун ученикаши даьча тохкамех гучадаьннад, саг маларах мишта вах. Алкоголь цIийца хьаьга кхаьчача, цо човхаю саго деча моллагIча хIаман контроль еш йола хьаьна йоккха полушареш. Цул тIехьагIа, вай деча хIаман хьалхле лелаеш дола хьаьна подкорка яхаш дола дакъа цу контролах мукъа доалл. Цу хьала тIа волча сага сакхетам лохлу, хIама тахка хар дIадоалл. ТIаккха, цунна ше геттар майра волаш санна, шийна моллагIа хIам карахдаргдолаш санна хет. Цо саго гонахьара кхерам вIалла теркал бац. Цудухьа нийслу, вIалла нек де ца ховш вола саг хи чу а тоссавале, цо хиво вуш, е бирса жIали долча коа тетте чу а вахе, цу жIале вохавеш, моттигаш, и. к. д. Оаш зийна хургда, цу тайппара «дог дика хиннача» сагага шозза, кхозза йист хилча мара из хьацахьожилга. ХIана хул из иштта? Из хул, алкоголо хьоа човхабарах, цун возбуждени торможенени процессий болх тIехьабувларах. Из бахьан долаш, моллагIа арахьара йоагIаш йола сигнал, вехача саго тIехьо мара теркал яц. Цунах хул дукха зуламаш. Масала, цхьа кIеззиг «пелинг теха» шофер машинаца вода. ЦIаьхха цунна духьал йоагIаш машина хьагучаийккхар. Цу сахьате машина новкъазар яьккха еза, цхьабакъда, из геттар дика шофер вале а, цун из, дукхагIа йолча хана, каратIа-м даргдац. Цун алкоголо бохабаьча хьаьво цунна тIехьо мара из сигнал дIа-м кхоачийтаргъяц. Цох хулар: йохаяь машинаш, боабаь а човнаш хинна а нах. Шофер дийна вусе — суд, таIазар.

ТIаккха боарам боацаш къарак. мелча фу хул? Цхьан къаьнача гречески философа аьннад йоах «цхьана юкъа хьаькъала тувлавала безам болча саго — боарам боаццаш къаракъ мала мара дезац, аьнна. ХIанзарча физиологес гучадаьккхачо хьахьоккх, цо из геттар нийса аьнилга.

Къаракъ менна вехача сагах, хьаькъалах тувлавеннача сагах мо лоравела веза, хIана аьлча, цунна ше леладер фуд хац. Наха деш долча зуламашта юкъе, малара тIа гIолла даьча зуламаша лоархIаме дакъа лоац. Хьаькъалах тувлавеннача саго мара Iоттаргдац бера урс, аьнна хет вайна, цхьабакъда, вехача саго из Iетта моттиг-м хов вайна. Цу тайпара во хIама а даь, ше хьакхийтача геттар дехке волаш хул саг. Цунна судо ма-доаггIара таIазар-м ду, из нийса а ду, хIана аьлча, цу сагага хатта доагIа: хьайна ховшехьа а хьаькъалах хIана тувлаволийт Iа хье, аьнна.

Вайна массанешта ховш да, цIенда молаш хилча мишта зулами зен хул цу цIен дезала. Цкъа лета, цIаккъа, а из да молаш мел хул боахамах хоттабенна дIагIоргбац уж, шозлагIа лета, цу цIагIарча бераша а ларттIа воспитани эцаргьяц. Цхьацца болча наха оал: «моле а, цIаккха а харцахьа хIама а дац, сага зулам дац аз», аьле. Цхьабакъда, кIеззиг-дукха уйла йича вайна бIаргагурга, цу саго кхувш йоагIача тIехьенеи, керттерча даькъе ший берaштеи геттар чIоагIа зулам делга. ВIалла дицдалийта мегаргдац зIамагIчара шоаш мел деш дола хIама воайна бIара а хьежаш делга. Цудухьа, халахь, хьо молаш вале, хьа воI а малара тIера хургволга.

Цхьаболча наха, шоаш маларaл совгIа, шоай берага молийт къаракъ, цхьайолча хана низ а беш.

ТIехьагIа, цу тайпара да, ший воI, къаракъ мелаш, харцахьа лелаш хьалкхийча, геттар цец вувлаш хул цу воIа фу дергда ца ховш, эгIаз а ухаш, лета а леташ. Цхьабакъда, цу дас ший воIа енна воспитанена уйла йича, цунна бIаргагургда, цунна ше бехке миштав.

Даси наnаси цу деша дикка уйла яь бераш хьалкхедойя, тIехьагIа дехке бовла безаргбац цар. Берага ца малийтарал совгIа, зIамига воллашехьа, а, маларах мел доалача вочa хIамах дIа а кхетавеш, гоамде деза цунна малар. Цхьабакъда, да ше малара тIера хуле, дукха пайда-м лургбац цо луча хьехамо. Из дика кхетаде дез масса волчо а.

Ше молаш хилча мишта дутаргда малар? Цхьаболча, малар дита безам болча наха оал, «айс молачунна боарам хIара денна кIезигагIа а беш, юххера вIалла ца а молаш соцарг ва со», аьле. Вожаш хул, шоай малар дита кхы денал доацаш, «хIанз дадии, вотии ба сога къаракъ дитийта гIерташ, хIанз-м аз а дутаргда из» яхаш, цхьа ше цу даьнеи даь-вешинеи доккха гIулакх деш санна, доккхал деш.

Ишта дитац малар!

Маларо мел деш дола зулам дика кхета а дийя, хоададаь дIадаккха деза из шиийх.

Цхьаболчара оал, алкоголизманцар къовсам — духхьал лорий гIулакх да аьле. Из иштта хетар доккха гIалат да.

Алкоголизм воай дезала юкъерчеи общественнии вахара новкъа гIерт, къахьегамхой творчески хьинар лохаду, балха дисциплина телхаю, зуламаш дебаду, цундухьа, цунна духьал цахаддаш къовсам лоаттабе без дерригача халкъо.

Цу къовсама юке лоархIаме дакъа лаца деза даьша-ноаноша, хьехархоша, комсомольскии профсоюзнии организацеша, ужжамо кхы дIахо бараша. Из гIулакх кхоачашдеш вай шерра пайда эца безз печатах, собранеех, беседех.

Общественни организацеш декхарийла я къахьегамхоша шоай балхах мукъа йола ха культурно, сакердамца дIахьоргйолаш вIаштIехьа даккха. Вай клубаш, читальнеш, библиотекаш, театраш шоай болх боаггIача бесса дIа а хьош, беррига къахьегамхой культурни вахара юкъе боалабаь, гIо де деза, вой кагирхоех лакха моральни оамалаш йолаш Советски нах хьалкхебарна.

М. ЧАПАНОВ.

Берригa низ—оасарах кхаш цIендарга

„Ингушски" совхоза кхашка гIолла

МагIалбикера Iочухьежача, бьцьцара даьре кхолларо ходзаь «Ингушски» совхоза ялатий кхаш гIадж кхоссал мара гаьна доацаш дада. Курпе хьунагара хьалдаьнна уж, МагIалбикен дукъан кIоажонгара дехьарча дукъанга кхаччалца шера дIа а даржаш, хьалха хинна Ачалкхен района доазув Iочу а лоацаш, гаьна хьалдолх.

Уж ялаташ дика хьувкъийтарна эггара бехктокхамегIа а халагIа а йола ха эттай укхаз хIанз, укх деношка. ХIанзарча деноех майра ала йиш я, акхарех хIара ди шера кхоаба ди да, аьнна. Бакъда, из моллагIча бера а ха деза хIама, селхан а тахан а яхар мо мара, укхаза дика кхетадаьд ала йиш яц.

Вайна массанена а ховши гуши да, укх бIаьсти догIаш дукха латтарах, ялаташ дика тIадаьнна ца Iеш, оасараш а чIоагIа хIараз далар. Царех кхаш цIендарна дукхача болхлой кулгаш эш. ХIаьта уж болхлой совхоза пхе а отделене шортта болаш а ба.

Ара кхашка болх беча наха маэшшара, юкъ-юкъера чIегилг мара бIарга ца йойташ, кхоаленаша сигале дIалаьца, мело хьекхаш мух а болаш, башха дика ди дар 4-ча июне денар. Совхоза 4-ча отделенен хьажкIий кхашка, гаьннара тIавоагIачун а шоашта бIарг тIаозаш, тахан болх беш массехк звено я. Совхоза хьалхле лелаераша — директора Кулбужевс а парторганизацен секретара Энгиноев Йотас а дукхагIа бIукъожабу участок я ер. БIаь совгIа гектар йолча укх участка тIа хьажкIаш дIаювча хана агрономически хьалхле мела хиларца лаьтта хьажкIаш дIае лерттIа кийчдаь хиннадац. Цудухьа хIанз укхаза низ тIабахийтта оасар де дезаш гIулакх эттад.

...Отаев Шаьмий звеноца диъ-пхе къамах бола болхлой ба. Арен михои бIаьстан кIаьдача маьлха зIанарашеи хьатара берзабаь унахцIена бос бола Шаьма ше къона саг я. Цун звеноца ба нохчий, гIалгIай, эрсий. Ший звеноцарча нахах бIубенна я Шаьма. Укхан звеноца верригаш а 15 саг ва. Ший звеноцарча нахах дикагIабараш белгалбаха аьлча, Шаьмас цхьанне а цIи яккха тигац.

—Тха звеноца болх во беш саг ва а вац. Берригаш а балха оарцагIбаьнна ба, тахан ца даьр кхоана де ха хургйоацаш санна. Алероева Лида, Дешниева Руса, Гендургуноева Зина, Дешниева Бану,—ший бIарг тIаэт-эттарий цIераш йоах цо. — Берриганей а цIераш йоахаргья аз, бакъда, къаьстта белгалваккха саг тха-м вац...

Из цо ца аьлча а ховш да, цIлашта хала дола Iажаркъи баIаши лега а деш, кха Iаьрждерзадеш цар хьош латтача мулага хьежача...

Укхаза звеноша социалистически яхь лелаю. Курски областани Курчалоевски районеи социалистически кхашкарча къахьегамхоша даь кхайкаралаш кхоачашде тIаийцаьд укхаза.

Отаева Шаьмий звено аьттехьара мул ийцаь йода хьалхагIа колхоза председателал а леладаь волча Чабиева Османа 9 саг юкъе вола звено, аьрда оагIорахьа йоал Батыжев Маьдига звено.

Бакъда, царел аьрда оагIорахьа кIеззига дехьагIо йоалла Узиев Идриса звено болх цIена а дукха а барна къаьстта белгалйоалаш я. Цудухьа отделенен хьалхле лелаераша 31 мае цу звенона енна цIе байракх кха юхье латтача фургона тIа михо ловзаеш хоза ягIа, гаьна гIолла водача наькъахочун а бIарг тIаозаш.

Узиев Идрис ше а цун звеноцара вож нах а шоаш дечох доккхал дарз тIера нах бац. Оасара дикал ювцаш, акхар бихьа, оасара мул лаьтта къаьстта Iаьржа долаш хилар цхьанне белгалдаькхача, Идриса йоах, унахцIенон гIулакха моллагIа а хьогаргволаш волча ший цхьан болхлочоа пIелг тIа а хьувкхаш:

— Эхь децари укхо цел техача цаховш а оасара мергIил дисача!..

Вож, со ма вувцавалара укхо аьлча санна, наха тIехьашка теI.

БIаьсти дIаюв культураш планах еррига а 8160 гектар е езача моттиге 10.426 гектар йийнай совхозо. План 2 эзари кхобIаьи гектар гаргга тIеххоачашъяьй укхаза.

Цу ерригача культурашта юкъе, цхьа мухане бер мо, бIукъожабеш ювц укхаза шекара свеклаш. Уж ерригаш а 200 совгIа гектар я. Шекара свекла укхаза хьалхагIа а тIехьагIа а лелаяь культура яц. Цудухьа цунна Iунал мишта де деза массанешта хац. Цхьабакъда, цхьабарашта йовза-м йовз шекара свекла, Къулбехьан Казахстанеи Киргизеи лелаяр бахьан долаш. Тахан 4-ча отделенен участке шекара свеклашта оасар деш а уж нийлхьеш а болх беш 70 совгIа саг ва.

Ткъаьх совгIа саг ва тахан свеклашта болх беш Балаева Iайшета звеноцара. Хьалха латтача звенош-ха я Iайшета звено. Курски областан хьажкIаш лелаерашеи курчалоевски колхозхошеи даь кхайкаралаш дийца а дийцаь, хоадамболлаш декхараш тIалаьцад цу звенос. Цар тIалаьцад хIара гектара тIара 35 центнер фуал яьхача хьажкIийи 12 центнер гидуаргийи йоахилга. Iайшета звенос хIанз кхашка деча балхашка диллача, шоай тIалоацамаш тIех а деш цар кхоачашдерг хиларах теша йиш я.

Совхоза а отделенешта а хьалхле лелаераша къаьстта а чIоагIа уйла тIаяхийта еза хIама да доаханна, говрашта, жена, хьакхарчашта Iан дола доакъар кийчделга. Цу даькъе хIанзалца хьайолча хана даьр де дезачоа юхе тоъам боацаш да.

МоллагIчун а дог гIоздоаккхаргдолаш хоза аргIа да 4-ча отделенен доахан леладеча коа 4-ча июне урагIдоалаш лаьттар. АргIа деш воалла коттоев Тархан а хьалтелаш бола Алероев Пусий Була а Чертоев Темарсолта а, шоаш беча балха боккха бехктокхам бовза а бовзаш, оарцагIбаьнна болх беш-м боахк, цхьабакъда, цу отделенен йол хьокхача бригадаца верригаш а 15 саг мара вац, хIаьта уж нах кIезига ба, кийчде дезача доакъарга диллача. Укх шера йоачаш дукха латтарах цонаш дукха хьувкъар аьлча, чотса йоацаш да. Бакъда, ший ханнахьа чу ца эце, уж цонаш овлан тIа талхаргья. Цудухьа совхоза а отделенен а хьалхле лелаераша эггара чIоагIагIа уйла тIаяхийта езарех болх ба Iан долча доакъарашта шортта кийчо елга.

Сага дог хьоастаргдолаш хоза сурат да совхоза 5-ча отделенен сомийи комсийи бешамашка гуш дар. Сомий беша Iажаш, кхораш, боалаш багIа укхаза. МугIарчех хоза дIаегIача гаьнех, кхийна яьнна уж еце а, укх шера цецвакххал дукха сом латаьб. Иштта гайдолгаш латаш латт сомий бешах хетта дIауллача комсий беша а. Шаккъа а, дукха ха йоацчаш егIа, къона бешамаш я уж. Бакъда, Iунал во ду цу бешамашта. БIараш миссел хулаш латтача Iажий бурилгашта нIаний дара кхерам болаш да, ший ханнахьа молхаш цатохар бахьан долаш. ХIанззе а иштта лазар кхета доладеннад комсий гаьнех а, хIана аьлча цхьа-ши кIира хьалха теха хила еза молха комсашта хIанз а тоханза я.

Цар адамашта луш бола сом ше болаш, сомашеи комсашеи духхьал нах баха моттиг тоаеш хилар а кхоачамболаш дар. Цхьабакъда, чIоагIа тамашийна да отделенен хьалхле лелаераша (управляющи Яндиев ИбрахIам) цу бешамашта Iунал делга сел тIехьадалийтар, цунна из дагадохийта совхоза керттера агроном Дакиев сагота ца хилар а.

Хь-Б. МУТАЛИЕВ.

ТIаийца декхараш кхоачашдарна къовсам лоаттабу

— Дарья Николаевнеи, Зулайи, Ван Марияи, ладувгIалаш аз шоашка яхачунга, иштта шоай болхлой дIа а кхетабелаш. ХIанзалца укх оагIорахьа ма егIа йий вай кабуц дIа, хIанзчул тIехьагIа оашоша дIамел йогIар вокх оагIорахьа йогIалаш, — аьлар Илья Петровича кабуц дIайогIаш боахкарий звеньевойшка, даьккха латтача харша хьалхагIа маьлхагахьарча оагIоннеи цул тIехьагIа маьлха къайлча оагIоннеи кулг IотIа а теха.

— ТIаккха вай дIаегIарех фу хургда? — аьнна хьийга къа дайча мо хеташ духьал яла елар огородашка укх шера хьалххара болх беш йола Ибрагимова.

— Вай дIаегIар-м дукха мичай Зулай, бакъда иштта егIа хинна яларе дикагIа-м яр из а, хIана аьлча малх хьатIа хьежача оагIорахьа харш масса хана декъа латт, хIаьта маьлха къайла йолча оагIорахьа тIаьда хул лаьтта, цу оагIорахьа дIаегIача сихагIа дIа латаргья из, — аьнна хьехам белар бригадира Илья Петровича.

Из къамаьл хилар Гудермесски совхоза цхьоалагIча отделенен Молостова Илья Петровича хьалхле лелаеча огородни бригаде цхьа-ши кIира хьалха, бригада чуийна кабуц дIайогIаш йоаллача хана.

Огородни бригадо доал деш хьалха кхоачаш а тIехьа кхачаш а 30 га кабуци, 15 га помидораши, 13 га хохаши, 15 га нарсаши иштта кхыйола овощаши я. ХIанз оасарах цIенъяь дика тоаенна латт уж. Цхьабакъда, Гудермесски совхозе дикагIа лоархIаш йолча дикача специалиста нов. Молостовс хьалхле лелаеча бригада болхлошта Iурра денз саррала́ца де хIам-м корадоагIа шо-шоай участкашка: юхе гIолла дагIийса оасар дIадаккха, мугIараштa юкъера лаьтта хьахьоаде, хохаш, нарсаш, морковкаш, свеклаш нийлх е, хIаьта эшача хана хий тоха — диззача дийнахьа кулг IовIашка ца дуллаш къахьегаш ба огородникаш.

Шоашта шой коатIа дIайийнача бешамашта а кхы дикагIа дергдий доал, аьнна хеталургда къаьнача парникашлелаяьча Дарья Николаевна Лысянская звенойи, къонача нохчий йоIо Ибрагимова Зулайс хьалхле лелаеча звенойи, Ван Мария звенойи участкашта дIабIара хьажача.

Хьабеш бола болх цIена барца а балха дисциплина дика хиларца а белгалбаьнна ба цу звеношцара болхлой. Оасар деча а, хIамаш нийлх еча а 120—130 проц. балха норма кхоачаш ца еш цIаккха а бицац уж.

Бригадир Илья Петрович Молостов ше агроном ва, дукха хана денз огородашка болх баь, йоккха опыг йолаш а ва.

— Нохч-ГIалгIай республике аз болх бу яр шоллагIа шу мара дац, Кубане баьб аз цу ханналца болх. Бакъда, укхазарча лаьтта моллагIа а дIадийнар доаггIача тайпара доал дойи дика хьахургхиларах дог тийша-м ва со,—йоах Илья Петровича.

ЧIоагIа лоархIам болаш да нов. Молостовс бригада болх нийса вIашагIболлар. Болхлой дикагIа безаш тIагIоргболча тайпара нийс бу цо из. Саррахьа дийнахьа баьча балха итогаш а йий, кхоана бе безача балха наряд дIакхайкаю, хIаьта балха учет дика лелаяра боккха теркам а бу цо.

Шеко яц цу болхлой коллективо шоаш тIаийца декхараш сийленца кхочашдергхиларах.

С-Г. КОТИЕВ.

Фу эш отделенен болх тоабе

«Назрановски» совхоза Экаж-къонги-юртарча отделенен бар боккха боахам ба. Ялх бIаьннел совгIа бежан, 1,5 эзар гаргга жа, дIадийна ши эзар гектарал совгIа ка бола ялат, иштта хьажкIаш, гидуаргаш, кхыйола культураш, дукха техника а я отделенен боахаме.

Отделенен коллективо кхоачашде дезараш доккхий декхараш да. ХIанз цхьатарра хьа эттад доаханна доакъар Iалашдареи ялаташта оасар дареи балхаш.

Хала а атта а йол хьакха цхьа агрегат вIаштIехьаяккха мегад тхона. Говращца лелаю 1 косилка а я тха хIанз. Бакъда, 150 гектарал совгIа йол я отделенен кара хьакха езаш. Из хьа хьакха цхьа мангал бац кийча отделене а е совхозе а.

Тахан ялаташта а кхыйолча овощной культураша а оасар де отделенен дукха болхлой оарцагIабаьннаб. ХIара дийнахьа целаш ца тоъаш 50—60 болхло кхашка ара ца бовлаш бус. Совхозага, мангалаши целаши эца, ехача трактораштa эша запасной оатхалаш, иштта кхыйола хIамаш эца ахча дац.

Совхоза дирекцес отделенен хьалхле лелаерашкара болх дIабехарал совгIа отделенен балха эшаш дола материальни гIо диц, кхоана ший де дезачун йоакхо яц, отделенен хьалхле лелаераша беча хоамашка ладувгIац.

Кхы цхьаккха дича а совхоза дирекце ла а ца дийгIа тхоашкара, тхоай ахча Iо а дилла целаши мангалаши ийделга вIашагIделлад оаха, ялат оасарах кIалхардаккхара духьа.

Централни усадьбе ремонт е дIаяхийта трактор беттал совгIа ха а йоаккхаш цига латт. Ремонт яь араяьлча а дукха ха ялалехьа юха йох трактор.

Тахан, отделенен коллектива эггара бехктокхамегIа йола ха тIакхаьчача хана отделенен 16 тракторах 10 трактор болх ца беш ремонте латт, отделенена эшача макхаех кхоалагIа дакъа мара дац, культивтораш яц тоъаш.

Отделенен агроном хиннача н. Кульковс указани а енна мугIараштa юкъе шовзткъа сантиметр мара юкъ а ца юташ дIайийнай шекар доаккха свеклаш. Культиваторах доахкача целий шорал а да шовзткъа сантиметр. Цунах культиватор токхае йиш а йоацаш йисай 30 гектар свеклаш. КIезига готтах целаш а долаш культиватор тоае аьлча ладувгIа тугаш бац совхоза механикаши инженери.

Отделенен болх тоабарна хиланза даргдоацаш да, механизмаша ремонте латташ дукха ха йоахаргйоацаш запасни оатхалаш Iалашъяр, оасархошта кхоачам хургболаш целаш, кара йол хьакха тоъам балла мангалаш, макхаш, кхыйола юртбоахама инвентарь Iалашъяр.

Уж а, кхы цу тайпара дола кхоачамбоацараш а юкъера дIададарца, отделенешта эшача гIулакхий совхоза администрацес теркам барца мара тоалургбац ерригача совхоза а къаьсттача отделеней а болх. ХIара сахьат а боккха лоархIам болаш да хIанз латтача хана: сихагIа оасар даь даккха дезаш да ялат, хьекха а чуийца а яккха езаш я йол, цул совгIа е езаш ялат чуэцара кийчо я. Цу хIамай теркам ба хIанз бе безар.

Б. САПРАЛИЕВ,
«Назрановски совхоза Экаж-къонгий-юртарча отделенен управляющи.

Совхоза балха новкъостал эш

Цхьа сахьат ха ца йойташ сихах даь даккха дезаш да хIанз гидуаргаштеи, хьажкIаштеи, кхыйолча культураштеи оасар. Оасар ханах тилча де халагIа хиларал совгIа кхай тIара хьадоала ялат дуккха а кIезигду цо, цунах паччахьалкхенна а къахьегамхошта а дукхагIа зе хул.

Дукха ба, Назрановски совхоза Пхьиле-къонгий-юртарча отделене, цхьаннахьа балха а боацаш, совхоза цIерах ссудаш ийдаь а ийданза а совхоза болхлой бокъонех бешамаш дIа а йийна цIагIа багIаш нах. Царех ба Ажигов Ахьмад, Ажигов Юсуп, Плиев Осман, Плиев Дауд кхыбараш. Балха боацача наха шоашта зе даь а ца Iеш балхаш деча наьха а дог лелхийт балхах. Из зуламе гIулакх хилар а, вай советски мехка дIадохалургдоацаш хилар царга дIадовзийта деза юртсовета исполкомо.

Йол хьакха араьннай отделенен цхьа бригада. Мангалаш ирде хиланза ярг йоаца чарх яц бригада тIа. Из эца ахча луш яц совхоза дирекци. Из зIамига хIама мара дац. Цхьабакъда, дукха да отделенен таханарча балхашта эша а эшаш, болх юха а тетташ латташ гIулакхаш. Тахан ялат чуэца ха хьа эттача дIаара яла кийчъенна комбайн яц, царна эшача хийца дIайолла запасни оатхал яц. Иштта оатхалаш йоацаш дукхача хана сеце латт еха трактораш а.

Ялаташ оасарах кIалхардахареи, хьайбашта доакъар Iалашдареи гIулакхашка дика хьожаш яц совхоза администраци. Цун йоакхо а яь совхоза администрацега болх тоабайта декхарийла я ССКП-н Наьсарен райкоми райисполкоми НГIАССР-а юрта боахама министерствои. Цар новкъостал эш совхоза.

А. АСХАБОВ.

Тха дукхагIа даккха йиш яр

Исхалеш ду тха кIадаши зипаши деча промышленноста Iалаьмате боккха лоархIам болаш да. Из гIулакх дика довзаш хIара устагIанна тIера тха даккхар лакхде аьнна социалистически декхараш тIаийцар Наьсарен районерча «Назрановски» «Октябра 40 шуи» яхача совхозий жа леладераша.

«Назрановски» совхозе хIара устагIанна тIера 1 килограмми 570 грамми тха мара даьккхадац. Хила дезачул дукха а чухьанахьа да из. Геттара эсал да Экаж- къонгий юртарча отделенен жа леладераша даьха хьокхамаш. ХIара устагIан тIера 1 килограмми 90 грамми тха мара даьккхадац цар.

Кхы тайпа да «Октябра 40 шу» яхача совхозера тха даккхара гIулакхаш. Цигара тIехьара хьакхаьчача хоамех хIара устагIанна тIера 1 килограмми 946 грамми тха даьккхад. Цига а я, цу балхах тIехьа йиса отделенеш. Кантышеверча отделене хIара устагIанна тIера 1 килограмми 459 грамми тха мара даьккхадац.

Цхьабакъда, кхычарел хьалха яьннай цу совхоза Долакха-юртарча отделене жа леладери коллектив. Цу коллективо хIара устагIанна тIера 2 килограмм 234 грамми тха даьккхад. Лоацца аьлча, «Назрановски» совхоза Экаж-къонгий-юртарча отделене даьккхачул шозза хинна а ца Iеш дукхагIа да из.

«Октябра 40 шу» яха совхоз хIанз а жа лоргаш я. Бакъда, хIанзалца цо баьча балхо хьахьокх цу совхоза жа леладерий коллектив «Назрановски» совхоза жа леладерий коллективал дикка хьалха хургйолга. Долакха-юртарча отделенен жа леладерашкара пример эца еза «Назрановски» «Октябра 40 шуи» яхача совхозий отделеней жа леладераша.

ТИМИРХАНОВ.

ДукхагIа йоахаргья хьайбай продукташ

Дукха доахан долаш боахам ба «Назрановски» совхоза бар. гурахьа ялаташ чуийцачул тIехьагIа доахан доажаде йоккхий даьгIенаш я совхоза. Бакъда бIаьсти ялаташ дIадийначул тIехьагIа совхоза деррига доахан доажаде тоъац уж, цар тIа ялат дIадувш хиларца.

Совхоза хьалхле лелаераша НГIАССР-а юрта боахама Министерствогара лоаман районашка яда даьгIенаш йийхар. Министерствос Ачхой-Мартановски районера «Хьалхарой лоамара» 1,5 эзар гектар совгIа доахан доажаде дакъа къоасгадир совхоза.

ХIанз Шурий-товарни ферман детташ дола доахан мара совхоза гарггарча даьгIенашка ца дуташ, вож доахан лоамашка дIа дига кийчдаьд. Цу гIулакха Iулаш хьакъоастадаьд, доахан доажаде нах кийчбаьб, царна эшаш дола баркъаш, даа хIама кхыдола хIамаш кийчдаьд.

ВIашагIдоллаш да доахан леладеча болхлошта хан-ханахьа газеташи журналаши хургдола гIулакх а. ХIара дийнахьа совхоза централни усадьбага хоамаш де а кхы шоашта эшаш дола хIамаш дувца а раци хургъя доахан леладерашка.

Укх цхьан кIирах лоам дIадига даргда доахан, тIаккха юхе дисаьча шурий-товарни ферман деттача доаханна паргIатта дажа моттиг хургья. Цунца дегIайоагIаргья деттача доахангара йоаккха шура, кхоачашдулургда совхоза хьайбаш леладераша Даьхена дукха хьайбай продукташ яла аьнна тIаийцаь социалистически декхараш. ДукхагIа йоахаргья хьайбай продукташ.

С. САГОВ,
«Назрановски» совхоза зоотехник.

1958 шера 5 бетта хIара фуражни Iаттагара шура яккхарна хьалха латта дояркаш

Шаьрача ядача районий колхозашка

Тайпан цIи, цIи, даь цIи	Колхоза цIи	Района цIи	ХIара фуражни Iаттагара яьккха шура
Кугаевских Т. И.	«Путь к Коммунизму»	Сунженски	2333
Колесникова Л. А.	«Путь к Коммунизму»	Сунженски	2018
Безреброва Е. И.	«Путь к Коммунизму»	Сунженски	1931
Тройдакало Н. Я.	«Путь к Коммунизму»	Сунженски	1838
Харченко З.	«Путь к Коммунизму»	Сунженски	1787
Зверева А. И.	«1-гIа Май»	Грозненски	1710
Гулаева Т. В.	Сталина цIерах	Шелковской	1697
Авилова Е. С.	Сталина цIерах	Шелковской	1686
Токарева Р. А.	«1-гIа Май»	Грозненский	1552
Изотьева В. К.	«Путь к Коммунизму»	Сунженски	1485
Тюгулева К. Н.	«1-гIа Май»	Грозненски	1471
Гребенченко Г. И.	«Победа»	Сунженски	1451
Дудошкина Л. Ф.	Сталина цIерах	Шелковской	—
Быкова М. С.	«Аргун»	Грозненски	1445
Микулина Н. Ю.	«Новый быт»	Грозненски	1426
Никифорова М. Н.	«1-гIа Май»	Грозненски	1419
Урсова Вера	«Кавказ»	МагIалбика	1418
Пащенко А.	«Аргун»	Грозненски	1389
Дроговозова Ф.	«1-гIа Май»	Грозненски	1360
Соломатина В.	Сталина цIерах	Шелковской	1354
Шохина Т.	Сталина цIерах	Шелковской	1354
Лонговая М. С.	«Аргун»	Грозненски	1327
Дудкина А. Г.	«ХХ-ча Партсъезда»	Сунженски	1315
Касьянова А. И.	«ХХ-ча Партсъезда»	Сунженски	1304
Игнатенко Ю. И.	«1-гIа Май»	Грозненски	1298
Носова Анна	«Путь к Коммунизму»	Сунженски	1293
Фоменко В. А.	«1-гIа Май»	Грозненски	1290
Харебина В. П.	«Путь к Коммунизму»	Сунженски	1280
Иванова А. Ф.	«ЦIе Эскар»	Сунженски	1279
Пирогова Е. П.	«Победа»	Сунженски	1279
Кузнецова Г. В.	«1-гIа Май»	Грозненски	1264
Никитенко Н. Н.	Ленина цIерах	Наурски	1263
Анисимова М.	«Кавказ»	МагIалбика	1259
Григорьева Р. П.	«1-гIа Май»	Грозненски	1248
Глущенко Р. Г.	«Новый быт»	Грозненски	1246
Дудко Г. П.	«ХХ-ча Партсъезда»	Сунженски	1238
Арбельян Анна	«Путь к Коммунизму»	Сунженски	1233
Кузнецова П. Ф.	«1-гIа Май»	Грозненски	1229
Тельцук М. С.	«Аргун»	Грозненски	1227
Евсенина А. П.	«1-гIа Май»	Грозненски	1224
Дохненко Г. И.	«1-гIа Май»	Грозненски	1223
Ефремова А.	Сталина цIерах	Шелковской	1218
Долгова А. М.	«Победа»	Сунженски	1213
Кузьмина Л. И.	«ЦIе Эскар»	Сунженски	1213
Жилкина Р. П.	«ЦIе Эскар»	Сунженски	1213
Нагуманова Г. Д.	«ЦIе Ахархо»	Каргалински	1210
Петухова А. И.	«1-гIа Май»	Грозненски	1208
Хашекова Зара	Ленина цIерах	Наурски	1201
Кукушкина М. М.	«Новый быт»	Грозненски	1198
Кудрявцева Е. С.	Ленина цIерах	Наурски	1194
Саварцева Р. А.	«ЦIе Эскар»	Сунженски	1190
Фиалко В. Г.	«ЦIе Эскар»	Сунженски	1188
Гудзенко М. К.	«Победа»	Сунженски	1188
Никитина Л. И.	Ленина цIерах	Наурски	1179
Локтева М. П.	Ленина цIерах	Наурски	1175
Токарева М.	«Путь к Коммунизму»	Сунженски	1171
Шенцова Н. В.	Ленина цIерах	Наурски	1168
Курилова Е. И.	«ЦIе Ахархо»	Каргалински	1151
Ашурова В. Н.	«Победа»	Сунженски	1137
Неберикутья И. А.	«ЦIе Ахархо»	Каргалински	1127
Золоторева Л.	«Путь к Коммунизму»	Сунженски	1126
Савенко Р.	«ЦIе Эскар»	Сунженски	1126
Аджибатырова Р. Р.	«ЦIе Эскар»	Сунженски	1112
Епифанова И. С.	Ленина цIерах	Наурски	1206
Атаманиченко А. И.	Ленина цIерах	Наурски	1098
Черникова О. В.	Ленина цIерах	Наурски	1085
Рычкова М. Я.	«ЦIе Ахархо»	Каргалински	1074
Шаранчук Н.	«ЦIе Ахархо»	Каргалински	1071
Соседская Н	«Кавказ»	МагIалбика	1053
Дьякова Е. С.	Ленина цIерах	Наурски	1050
Московченко М. П.	Ленина цIерах	Наурски	1050
Колесникова П. С.	Ленина цIерах	Наурски	1035
Андрюнькина	Сталина цIерах	Шелковской	—
Шушакова М.	«Октябра 12 шу»	Каргалински	1030
Гнилобокова В. Н.	Ленина цIерах	Наурски	1019
Бойко В. А.	Ленина цIерах	Наурски	1015

Лоаман районашка ядача колхозашка

Тайпан цIи, цIи, даь цIи	Колхоза цIи	Района цIи	ХIара фуражни Iаттагара яьккха шура
Тазбаева Кону	Ленина цIерах	Курчалоевски	1050
Тахабалова Д.	Ленина цIерах	Курчалоевски	1049
Закриева Хазат	Ленина цIерах	Курчалоевски	970
Ахбулатова А.	«Октябра 40 шу»	Советски	949
Ажанаева Ш.	«Победа»	Веденски	900
Магомадова К.	«К. Маркса цIерах»	Веденски	831
Абдурзакова З.	«Октябра 40 шу»	Советски	795
Дурдишева Г.	«Октябра 40 шу»	Советски	733
Долаева Г.	«Октябра 40 шу»	Советски	712
Чикаева Л.	«Октябра 40 шу»	Советски	708
Дедиева Доди	«ХХ-ча Партсъезда»	Курчалоевски	691
Зубаирова Э.	«К. Маркса цIерах»	Веденски	659
Евлоева Патимат	Ленина цIерах	Первомайски	557
Емурзаева Патимат	Ленина цIерах	Первомайски	525
Мустафаева А.	Ленина цIерах	Советски	480

Юрта боахама Министерствон совхозашка

Тайпан цIи, цIи, даь цIи	Совхоза цIи	ХIара фуражни Iаттагара яьккха шура	Тайпан цIи, цIи, даь цIи	Совхоза цIи	ХIара фуражни Iаттагара яьккха шура
Доронина Е. Д.	Горячеисточненски	1477	Котова О.	Грозненски шурий	1110
Алексеева Т. М.	Горячеисточненски	1371	Горкавенко Н.	№ 1 йола Шурий	1103
Бислиева Кусу	Джалка	1369	Алхазурова Мария	Гвардейски	1098
Бурцева В. И.	Ермоловски	1328	Аристова И. В.	Красноармейски	1093
Сологубова	Грозненски шурий	1304	Еременко Е. А.	Горячеисточненски	1080
Селиверстова Ольга	№ 1 йола Шурий	1299	Тарамзанова М.	Шалински	1079
Водолазова Зоя	№ 1 йолча Шурий	1298	Абдурахманова Зара	Ермоловски	1075
Рассуханова Зора	Горячеисточненски	1296	Баранкова М. П.	Горячеисточненски	1068
Скибо Е. П.	Красноармейски	1285	Борисова К. М.	Горячеисточненски	1066
Бобылева М. П.	Грозненски шурий	1258	Яковлева Ольга	№ 1 йола Шурий	1064
Пономарева Е. М.	Горячеисточненски	1275	Абубакарова Тамара	Горячеисточненски	1059
Жаркова А. П.	Грозненски шурий	1258	Гезмахмаева Малика	Горячеисточненски	1057
Дулдаева Айман	Гвардейски	1248	Казанеско Л. Г.	Горячеисточненски	1057
Галаева Зина	Ингушски	1241	Пешкоева М.	Гвардейски	1053
Девицкая Р. А.	№ 1 йола Шурий	1220	Дандиева Зунай	Джалка	1050
Санебулатова М.	Горячеисточненски	1216	Мусуркаева Пихан	Горячеисточненски	1049
Бараханова Зара	Горячеисточненски	1213	Комплектова А.	№ 1 йола Шурий	1048
Хаспиева Шайма	Горячеисточненски	1204	Дволог В. В.	Горячеисточненски	1043
Субач С. Ф.	Горячеисточненски	1203	Архипова М.	№ 1 йола Шурий	1034
Абдурзакова М.	Горячеисточненски	1202	Ефремова М.	№ 1 йола Шурий	1028
Дрожжина Е. Ф.	Горячеисточненски	1184	Заикина Р. П.	Горячеисточненски	1027
Сорокоумнова В. Ф.	Предгорни	1184	Асхабова Шайман	Горячеисточненски	1017
Касиева Айманам	Джалка	1158	Несипова В. П.	Грозненски шурий	1009
Коновалова В. А.	Горячеисточненски	1157	Дубровина Д. И.	№ 2 йола овоще-шурий	1009
Фаут Е. А.	Горячеисточненски	1130	Дайрберт Х. А.	Горячеисточненски	1006
Козлова М. П	Предгорни	1119	Несипова В. Г.	Грозненски шурий	1001
Горбакова Асма	Гвардейски	1113	Лобачева Т. М.	Горячеисточненски	1000

НГIАССР Совнархоза ЧхьагIара- Конъячни треста совхозашка

Тайпан цIи, цIи, даь цIи	Совхоза цIи	ХIара фуражни Iаттагара яьккха шура	Тайпан цIи, цIи, даь цIи	Совхоза цIи	ХIара фуражни Iаттагара яьккха шура
Слюсарева Е. М.	Наурски	1540	Волкова В. И.	Наурски	1239
Романченко С. Д.	Ленина цIерах	1500	Умарова М.	Наурски	1227
Мартыненко И. В.	Наурски	1481	Петрова А. А.	Наурски	1214
Веприкова А. А.	Наурски	1432	Шваб Е. И.	Наурски	1164
Провоторова Л. П.	Наурски	1406	Глушко М.	Ленина цIерах	1160
Пронюшина А. И.	Наурски	1400	Клинкова З.	Ленина цIерах	1100
Жукова Н.	Ленина цIерах	1400	Цапанова А. И.	Калиновски	1087
Мунштук Л. Т.	Наурски	1386	Бакирова А. А.	Комсомольски	1063
Чумаченко Е. И.	Комсомольски	1377	Сатурина И. А.	Комсомольски	1056
Слюсарева С. С.	Наурски	1356	Богданова В. Ф.	Калиновски	1020
Кубрак М. А	Наурски	1268	Ольховая А. Н.	Калиновски	1015

Доазол дехьара

Французски республикан Совет харжар

Париж, (ТАСС). Чухьарча гIулакхий министерствос 8-ча июне республикан Совете хиннача хоржамий итогаш дIакхайкаяй. Цу итогаша хьахьокх аьрдехьарча партешта, царна юкъе коммунисташта а социалисташта а, парламента шоллагIча палатана юкъе шоай депутаташ дукхагIа бахийта карагIдаьннилга. Французски коммунистически партегеи социалистически партегеи шишша моттиг совгIа кхаьчай.

Метрополен 36 департаменте хержав республикан Совета 123 член. Уж моттигаш дIа-юха йийкъай укх тайпара: коммунистически парти —15; социалистически парти —19; тайп-тайпара аьрдехьара группировкаш —1; радикалаш —18; католически парти МРП—13; «умеренни» аьнна цIи йола аьттехьара группировкаш —37; «социальни республиканцаш»—20.

Республикан Совете хоржамаш дарна комментареш луш парижски печато белгалду цун состав башха хувцаеннайоацилга. Газето «Юманите» белгалду, цу хоржамаша демократически низий позицеш хувцаяьйоацилга. «Республикански низаш долаш а да,—язду газето,—хIаьта ужаш вIашагIкхете уж кот а дарг-да!»

Итальянски депутатий палате хоржамаш дарах йола итогаш

Рим. (ТАССР). Укхаза кепа техай 25-26 мае хиннача депутатий палате хоржамаш чакхдалара официальни итогашта. Цар хьахьокх парламентски хоржамашка аьрдехьарча низаша хеталуш хинначул доккхагIа толамаш даьхалга.

Итальянски коммунистически партена тIехьа кхадж тессар 6.704.493 саго, е кхадж тоссаш мел хинначарех 22,7 процент. (Ховш долчча бесса, сенате хоржамаш деча хана а компартена тIехь 5.694.816 саго кхадж тессабар).

Социалистически партена тIехьа депутатий палате хоржамаш деш кхадж тессар 4.206.728 саго, е 14,2 процент. Иштта цу аьрдехьарча шин партен кандидаташта тIехьа 11 миллион гаргга харжархоша кхарж тессар.

Социал-демократически партена тIехьа кхадж тессар 1.345.447 саго, е 4,5 процент.

Кхыча партешта тIехьа тесса кхажамаш укх тайпара дIа-хьа декъаденнад: Христианско-демократически парти —12.520.213 (42,4 процент); либеральни парти —1.047.802 (3,5 процент); национально-монархически парти —659.997 (2,2 процент); халкъан-монархически парти —776.920 (2,6 процент); неофашистски парти «Итальянски социальни болам» —1.407.718 (4,8 процент); Къулбехьан-тирольски халкъан парти —135.491 (0,5 процент); кхыйола группировкаш —177.220 (0,6 процент).

6-гIа американски флот малхбоалехьа Средиземни форда чу яьннай

Бейрут, (ТАСС). Моттигерча печато хоам бечча бесса, 18 кемаца чIоагIъянь йола 6-гIа американски флот «маневраш» яра бахьанца Эгейски форда чура малхбоален оагIонгахьара Средиземни форда чу яьннай.

Кхыча мехкий хоамашка хьежжа, печато белгалду вице-адмирала Брауна командованех йола 6-гIа флот 68 единицах латт, царна юкъе 3 авианосец а йолаш, хIаьта 35 эзар моряк волаш а я.

Малхбузехьара Германи атомни герзаца кийчъяра духьала

БЕРЛИН, 9 июнь. (ТАСС). АДН агентствос боча хоамах, Къилбаседен Рейн-Вестфалия яхача лаьттарча, машара бахьан долаш къовсам лоаттаберий комитето вIашагIтеха конференци хилар селхан Дюссельдорфе. Малхбузехьарча Германерча машаргахьа барашца цига дакъа лаьцар Англерча, Голландерча, Бельгерча, Японерча, Иранерча машаргахьа барий боламан викалаша а.

Конференце къамаьлаш даьраша белгалдаьккхар ГФР атомни герзаца кийчъялара духьала, Европе машар лорабара а чIоагIбара а тIехьа лоаттабу къовсам чIоагIбанза барг ца хилар. Вуппертелерча педагогически академен профессор волча И. Хардера белгалдаьккхар атомни герзаца кийчо яра духьала лоаттабеча къовсаме болхлой классани Малхбузехьарча Германерча Iилмахойи цхьа барт хиланза барг ца хилар.

Стокгольме хьаеллача герз кIезигдараи дунен халкъашта юкъе цхьана къахьегараи тIехьа йолча Дерригдунен конгресса лоархIам бийцар Дерригдунен машара совета член волча В. Дильс. Цо белгалдаьккхар, дунен халкъашта юкъера машар лорабара боламан хIанзарча хана керттера декхар Малхбузехьара Германи атомни герзаца кийчцаяйтилга хилар.

Конференце дакъа лоацачарна хьалхашка къамаьл даьча Ковентри (Англи) яхача городерча металлистий профсоюза председатела Э. Диксона аьлар, атомни герзаца кийчо яра деша хоадамбелга халкъашта кара да, аьнна. Цо белгалдаьккхар, Ковентрерча бахархоша, халкъий вIаший юкъера кхетам чIоагIбе а гIерташ, Дрезден, Сталинград, Варшава, Прага яхача городашца доттагIлен гIулакхаш леладеш хилар.

Йовзаш йолча Малхбузехьарча Германен общественни деятельницас К. М. Фасбиндера ший къамаьлаца дIакхайкадир белгала долча ГФР гIозараша советски Iаьдала духьала лелаеча пропаганданна ше духьала хилар. Вай бахархой дIакхетабе беза, аьлар цо, Советски Союза вайца тIом бе безам ца хиларах а, вай дика лоалахо хила безам болаш из хиларах а.

Конференце дакъа лаьцачар массава а раьза волаш тIаийцар Малхбузехьара Германи атомни герзаца кийчъяра духьала а Центральни Европе атом хургйоаца зона яра тIехьа а хьинаре къовсам лоаттабарна къилбаседен Рейн - Вестфалия яхача лаьттара бахархой тIахьехаш йола заявлени.

Цу тайппара къоабалдир конференце дакъа лоацаш хиннараша герз кIезигдара а дунен халкъаша машаре къахьегара а тIехьа йола Дерригдунен конгресс Стокгольме хьаеллар, хIаьта Стокгольмски конгрессо атомни тIема духьала лоаттабеча къовсаме дунен халкъашта юкъерча машареча къахьегама новкъостал дергхиларах а цунца Малхбузехьарча Германера халкъа болам чIоагIберг хиларах а шоаш дог тийша хилар дIа а кхайкадир.

Кипр тIара событеш

АФИНЫ, 10 июнь. (ТАСС). Печаташа деча хоамех кхоана 8-гIа июнь да яхаш тховсара Кипр тIа баха туркий, грекашта духьала йолча националистически элементаша хьал хье а беш, грекаш бахача Никозия, Фамагуста яхача а кхыча а городий кварталашка чу а хьийлха, летаб. Печато яхачох, 5 грек вийнав, 70-нена човнаш яьй. Грекий массехк тикеи предприятии цIи теха йоагаяьй. 8-ча июне Стамбуле йоккха митинг вIашагIтехаяр. Ораторашa Грецена духьала къамаьлаш дир цига, «Е Кипр екъаргья е довргда» яха лозунг а кхайкадеш.

Грецен Кхыча мехкашцарча гIулакхий Министерствос, Кипре уж довнаш хиннилга а хайна, массаза а НАТО-ца волча Грецен викалга указани еннай, туркаша яь уж вандализман акташ харцъярна хадданза болх беш йола НАТО-н совета чрезвычайни заседани сихха вIашагIтохилга деха аьнна. Цу гIулакхашта ше духьала хилар цу тайпара Лондоне, Вашингтоне, ООН-а секретариате а дIахайтар правительствос. 9-гIча июне турце дIавахa везаш хинна Анкарера Грецен посол керда распоряжени хиллалца соцаваьв правительствос.

НАТО-н хадданза болх беш йолча совета ше гIулакх тIадехьачул тIехьагIа, язду «Неа» яхача газето, ала йиш я, июнь юкъе бахача хана НАТО-с е лаьрхIача маневрашца Грецес дакъа лоацаргдац, аьнна. Уж маневраш еча юкъа турецки эскарий десант йоссае лаьрхIадар Крите.

Кипр тIа даьча довнах лаьца дедеза гIулакхаш дувцаш правительствон заседани хилар тахан. Афинера полиции эскараши, йоккхача городашкара жандармерии герзаца кийчянь я, Грецера «союзникий» посольстваши службаши лораяр духьа.

ПАРИЖ, 9 июнь. (ТАСС). Франс Пресс яхача агентствон корреспонденто беча хоамах, Кипр тIа бахача грекаша ерригача острове дIакхайкадаьд туркий грекех латара духьала забастовка еш хилар.

Фамагуста яхача городерча меро Пугиурос дIакхайкадир турецки информационни бюро чуйолча цIеношка бомба кхоссар (цо гIоттадаьдар из дов), граждански тIом хьоабар духьа туркаша шоаш вIашагIаделла хилар. Пугиуроса кхы тIа а аьлар, кхерам цахилийтарна лоаттадеча английски эскарех тешам ца хилар бахьан долаш Кипр тIарча грекаша шоай са а вахар а шоаш лорадерг хилар.

Ливанера гIулакхаш

БЕЙРУТ. 9 июня (ТАСС). Ливана къама оборонан министерствон коммюнике тIа беча хоамах тIеххьарча шин дени шин буси ливански авиаци берригача мехка ха деш а, иштта повстанцашца беча тIемах дакъа лоацаш а хиннай.

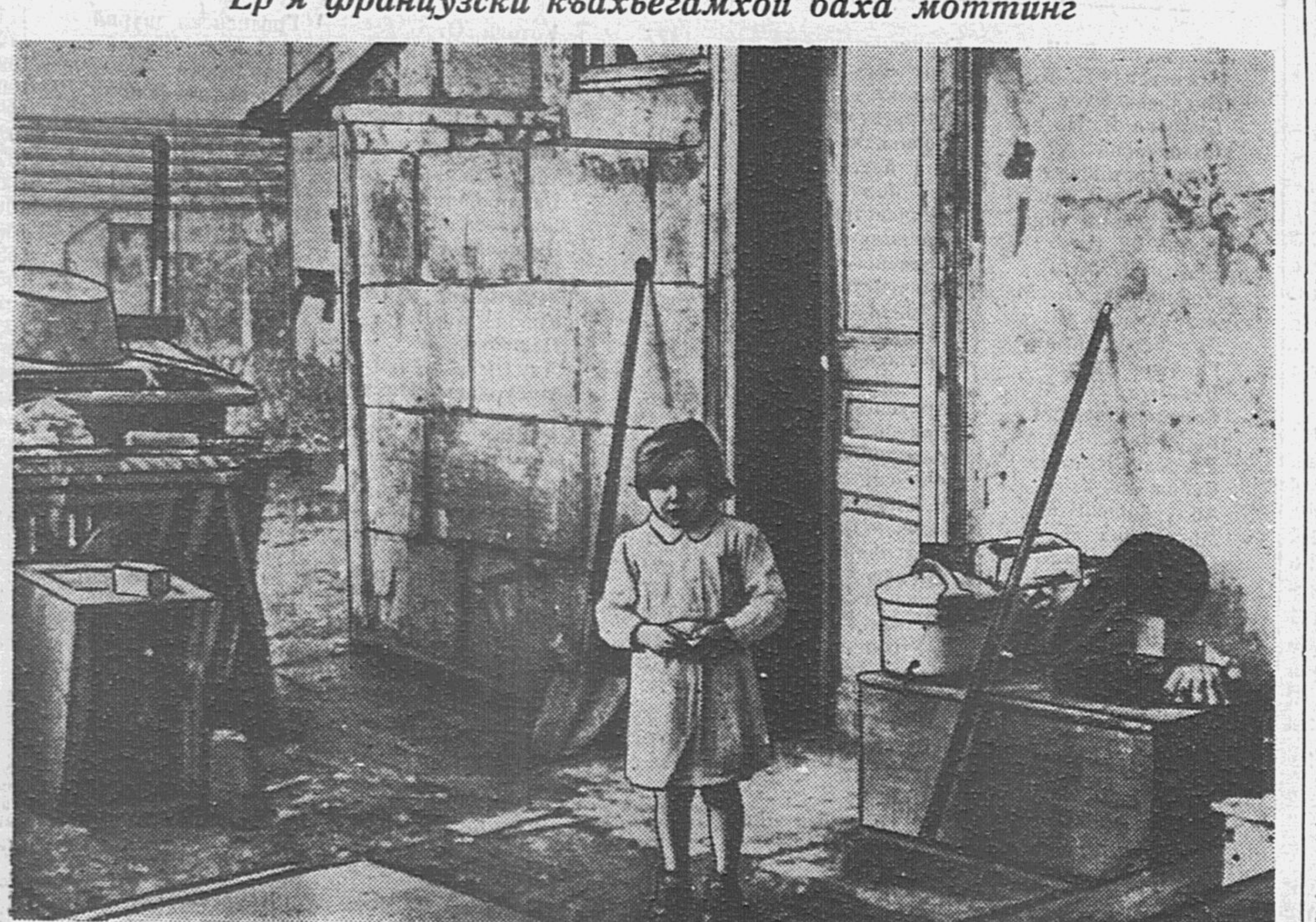
Бекаа яхача къуха къилбаседа оагIонгахьа повстанцаша зенитни герзашца дов даьд, йоах коммюнике тIа, паччахьалкхен эскара самолеташта.

Ливана къилбаседа оагIонгахьа, Хальба яхача города районе повстанций отраьдаштеи ливански эскараштеи юкъе шинна оагIонна зе а деш къиза тIом хиннаб.

Печато беча хоамех, тIеххьарча шин дийнахьа, паччахьалкхен эскараштеи повстанций низаштеи юкъе чIоаггIа тIом лаьттаб Триполе. Повстанцаш шоай позицеш дIа ца хецаш ба.

Бейруте, бийсашка цхьацца йолча районашка улицаш тIа вIаший топаш йийттай. Городе массехк бомба ийккхай.

Ер я французски къахьегамхой баха моттинг

ТIа-тIа дукхагIа Iаткъаш да Франце наха чубаха цIенош ца тоилга. Цига герчатара кIезига хьаду керда цIенош, хIаьта къаьнарчу цIеношта ремонт ярга дохийташ дола ахча чIоагIа лоадам боацаш да. Париже бIарчча кварталаш я хьанзарчул 20 шу хьалхагIе а нах чубаха пайдана ца хиларах дохадаь дIадаха деза аьнна дола цIенош дагIаш. Цхьабакъда нах чуIе пайдана доацача цу цIеношка бахаш хIанз а бIаь эзараш хиллал къахьегамхой ба.

СУРТА ТIА: Парижера цхьа барак. Укхаза 1914-ча шера денз 6 саг вах.

Центральбильда сурт.

Iилман-Iаламан дешаех

Йоачай дуIаш хьахилар

ЧIоагIа йовхал латт, сигала морх а яц. ТIаккха цIаьхха чехка тIайоагIача баьдеча кхоаленаша къайлайоаккх сигале. Горизонтах хьагучайоал йоккха Iаьржа морх. Гаьнна къувкъаш ди хоз. ТIехь-тIехьа баьдъерз. ЦIаьхха чIоагIа мух боал, сетта а ю кег а ю гаьнаш; саьргаш санна догIа делх цкъаза ша юкъе а болаш.

ХIана хул йоачай дуIаш?

Боамбе гермеш санна кIай кхоаленаш хулаш гу вайна аьхки. Морхий гурматаш оал царех дуккхаза а. Уж хьахул маьлхо дикка лаьтта дIоахдаьчул а дIайхача фон кIажараш урагIъаха йолаенначул а тIехьагIа. Шийгарча тIуналах цхьадола дакъа малхо дIоахдаьча фонна дIалу лаьтто.

Фо кIезигагIа долча тIоанашка кхаьчача дIоахденна фо шерлу, хIаьта из бахьан долаш шел а лу. Лаккха урагIаъяха дIоахденнача фецара хин Iанара цхьадола дакъа дикъ а лийя, бIарггагуш хул. Иштта хьахул морх.

Дуккхаза а ди дIайха а шийла а гIаьххьача боарамах денача хана, гIатташ долча фон кIажараш шел а лийя, гонахьарча фон тIоанел езагIа хул, хIаьта уж кхы ай ца луш юс, хьахинна морх кхы йоккха ца хулаш юс. Нагахьа санна феца тIунал кIезига а хуле, лаьтта а кIезига доахденнадале, морх еше дIайоал, сарале, геттара йа а йов.

Кхы тайпара хул гIулакх геттара йIайхачеи феца тIунал дукха йолчеи хана. Цу хана гIатташ латтача фон низбола кIеж, 1500—2000 метр йолча лакхалга кхаьчача, цох йоккха морх хьахул. Из тIехь-тIехьа йоккхагIа хул, юххера а йоачан морх хул цунах.

Цудухьа дукхагIа хул йоачай дуIаш дIайха денош долча хана, хIаьта ди дIайхагIа ме хул, уж чIоагIагIа хул.

ДуIан морхий тIоа массехк километр, цкъаза итт километрага кхаччалца сомал долаш хила тарлу. ДуIан морха тIерчеи кIалхарчеи температураштa юкъе башхало 45—55 градус хул дуккхаза а. Цудухьа массанахьара а цхьан тайпара яц из. Цун лохера бух хин тIадамех латт, юкъ — гIорадаьча тIадамех, ша бурилгех, тIера дакъа — бутув шах.

Цхьа боарам боацаш йоккхий хила йиш йолаш яц йоачай морхаш. Морхан лохехьарча даькъацара хин тIадамаши шелалаш латтача лакхехьарча даькъацара бутув шаи тIехь-тIехьа доккхий а хулаш вIашагIдетталу. Морх хулаш долча фон кIажаргий уж хьалкхаба кхы низ а ца кхоачаш, тIадамаш лаьттагахьа Iочудолалу, шоайла вIашагIдеттадарца тIа-тIа доккхагIа а хулаш.

Тайп-тайпара гучаювла фецара электричество Iомаяро йиш хилийтай тIоа мишта сег ха.

Йоачай морхашца электричество хьаIов, керттерча даькъе, гIеттача фон кIажараша догIан тIадамий цицхаш доаржадарах. ХIара догIан тIадамах электричество йоалл. Укх тайпара доакъош хул цунах: тIадама юкъе положительный заряд йоалл, хIаьта отрицательни яр цун тIехан тIа я. ЧIоаггIа михаца морхаш хьайзача тIадамех дакъилгаш хул. Хьакъаьстача арахьарча дакъилгаша отрицательни заряд яхь шоашца, хIаьта юхе баллийсачо — положительни яр. Цу тайппара, доккхий тIадамаш йовш йолча йоачай морха дакъа положительни электричествоца хьалдуз, хIаьта кагийдараш долча — отрицательничунца. Иштта хул михо беча балхах морхашка зарядашта екъаялар а электричество Iар а. Мух чIоагIагIа ме боал чехкагIеи дукхагIеи юз морхаш электричествох. Цхьан тайпах йолча электричествос (положительничо) тIаувз вокх тайпах йола электричество (отрицательнияр) цудухьа, нагахьа санна морх отрицательно йизаяле, хIаьта, аргда вай, га е цIен тхов положительно бале, тIаккха шаккхе а электричество вIашка кхача гIерт. Цхьабакъда фоно электричество дика чакхйоалийташ ца хиларах вIашкакхача новкъарле ю царна. Цу тайпара хул из, йоачай морхаца йоккха электрически заряд Iалца. ТIаккха кхы низ кхачац фон электрически сийгаш чакх ца лелхийта, фецара электричествон заряд цIаьхха иккха а иккхе тIоа сог.

ТIоа сагар а тайп-тайпара хул. Шаьрра тIоа сегача ерригa морхий тIехе сийрда а йоаккхаш сердало йоал. Шаьра тIоа сегаш хула йоачаш лоадамбоаца йоачаш я.

Таька хьисапе тIоа сагар — из массехк километр бIаьха а болаш чIоагIа хьайза тIоасагар да. Из тайпа тIоа сагар низ чIоагIа болаш, гIишлонаш тIа IотIабежачул тIехьагIа цIийоаккхаш, гаьнаш легаеш а кегъеш а, цкъаза нах боабеш а хул. Цкъа иккхача таька хьисаперча тIоано бIаьш эзараш ватт хиллал электрически ток лу. Наг-нагахьа нийслу герга тIоа. Цун сурт, цкъаза кхора хьисапе а хулаш, сийрдаяьнна бургац санна да. Из гучабоал таька хьисапера тIоа чIоаггIа сегачул тIехьагIа. Бургаца хьисапе тIоа сагара башхало — Цкъаза геттара кIезига чакх садоагIача гIолла а тIехьа: хийра йолча, тунгилгашка, турбашка гIолла, и. кх. дI. а цIагIа чубала тарлуш хилар да.

Фега электричество экхк секундал дуккха а кIезигагIа йолча хана. Сега тIоа чубаьнна фо, цIаьхха а Iалаьмате чIоагIа а дIоахлу, шерлу, хIаьта цул тIехьагIа, сихха шел а луш, вIашкатаI. Шийх ийккха хIама тарйолийташ иштта чехка фо шердаларои цунна тIехьа сихха вIашкатаIарои фега чIоагIа таташ лелхийт — ди къувкъ.

ТIоа соггаше а бIаргагу вайна, хIаьта секунда цхьан километра кхоалагIа дакъа доагIаш дола тата, тIехьагIа кхоач лаьтта Iо. Ди тохарах цIенош лорадарна эггара дукагIа дола молха да тхов тIа ди юстара доаккха хIама йогIар. Цул совнагIа, хIаранена ха деза, йоачан хьайнача хана гаьнашта кIал лечкъар кхераме долга, хиштеи Iамаштеи йисте хила, лувча, лодкаца некде метаргдоацилга.

Ди тохаро човхаваьча сага сихха гIоде деза — искусственни садахийта маьже а хьоаеш, цу гIулкха йола молха тоха а, и. кх. дI.

Е. КАРТОПОЛЬЦЕВА,
Орджоникидзерча гидробюрон лакхехьара синоптик.

Районни санитарни дружинаша вIаши яхь лаьцай

Укх деношка железнодорожникий культуран Двореце Орджоникидзевски районера санитарни дружинаш шоайла яхье ейлар районе хьалхара моттиг яккхарна. Цига дакъа лоацаш бар города предприятешкара, организацешкара къахьегамхойи. цIен-ноанойи. Дружинашта кулгалдеш, № 1 йолча поликлиникера лор-хирург нов. Вихлянцев а, амбулаторен заведующи Зароза Нина Антоновна а, берий лор Вагабова Екатерина а иштта кхы дуккха лораши санитараши бар.

Санитарни бокъоно хьеххача тайпара занятеш дIайихьар Горпищеторгерча санитарни дружинас. Цига хьалхле лелаеш вар къона продавец нов. Солтуханов Шарип. Районе хьалхара моттиг яьккхар Солтуханов Шерип юкъе волча Горпищеторга дружинаси № 1 йолча барзкъаш тегача фабрикан дружинаси Воровской поселкерча № 11 йолча жилой секторои.

— «Хьалхара лорий новкъостал» яхар ший къаьстта маIан долаши эшшача моттиге говзалца из гIулакх довзаши хилар бахархошта чIоагIа гIо долга кхетаду аз а са новкъосташа а, — аьлар хьалхара моттиг яьккхача Солтуханов Шерипа. — Укх деношка хила езаш йолча республикански санитарни дружинай яхьашца хьалхле яккхарна дика къахьегаргда оаха.

Хаматхан ГАЛАЕВ.

Оаха яздаьчун ларах

„Беликов бехктокхаме хIана озац"

Ишта кертаяздаьр долаш, укх шера 2 марта арадаьннача «Сердало» тIа хиннача статья тIа гуча даьхараш бакъхиларах а цу гIулакха материал прокурорага дIачуенна хиларах а хоам бу МагIалбика партен торкомо.

Алапий дIателара гIулакх нийсача новкъа даккха

Наьсарен районерча «Октября 40 шу» яхача совхоза Кантышеверча отделене болхлошта алапий дIателар во вIаштIехьа даьккха лаьттад укх диззача шера. Ший ханнахьа болхлошта алапий дIа ца теларал совгIа е совхоза кассир кхыча балхаца вувзавенна хиларах мукъа воацаш, е районе ваха цIагIа воацаш, алапий хьаэца вIаштIехьа ца доалаш дукха балха денош довра болхлой.

— Шозза къахьийгача а низткъа мара хьакхоачарг мича хилар е вай алапий-м, яхаш болхлой саррахьа чуухаш денош дукха нийслора цига.

Май беттара алапий отделенен болхлошта дIаделар цу отделенен бухгалтере гIолла, хIаьта цунах гучабаьлар из болх иштта вIаштIехьа баккхарах боала боккха пайда.

Шоай ведомостах алапий дIателаш вола счетовод цу деношка мукъа хиларах цхьан-шин дийнахьа берригача болхлоша, цхьаккха а сахьат балха ха а ца йоаеш дIайийцар шоашта доагIар. Беррига болхлой чIоагIа раьза бар хIана аьлча, балха ха ца йоврал совгIа, цар торо хилар шоаш ца кхеташ болча хаттараштa уккказа нийсача жопашца шоай алапех кхета а дар доацар фуд ха а.

Къаьстта дика болхло хиларах, цхьаккха а дийнахьа цIагIа ца Iеш, арахьа балха тIа хулаш волча Чумаков Элмарзий Исраила, шийна саррахьа хьанаIарга а дена, счетовода Осмиевс алапий дIаделча, цу гIулакха чIоагIа дог гIоз а даьнна йоахар:

— Аз дош лу-кха хьона, кхоана сай балха йизза ши норма кхоачашъе.

Болхлоша хьийгача къих доагIар ханнахьа, цар балха ха йовргйоацача тайпара, дIакхачийтар боккхача лоархIамера гIулакх да. Цу гIулакха чIоагIа оарцагIа яла еза совхоза профсоюзни организаци, къаьстта цун председатель Дахкильгов.

ЛоархIамера гIулакх дехад

ЛаьрхIа дар укх шера аьхки гIалгIай мотт хьехача хьехархой кхаь бетта йола говзал лакхъяра курсаш вIашагIйохка аьнна. Цу гIулакха районайи городийи халкъан дешара отделашка моттигерча хьалашка хьежжа оттаяь план яр. Масала, Наьсарен районера курсашка ва везаш вар 20 саг, МагIалбикан районера — 5 саг, иштта Первомайски а Сунженски а районашкара вар массехк саг деша ва везаш.

Миштад хIанз кхаь бетта йолча курсий гIулакхаш?

Кхаь бетта йолча курсашка цхьаккха саг венавац. Баьхкараш 1 бетта йолча курсашка баьхкаб. Ужаш а геттара кIезига ба.

Первомайски районера (райОНО заведующи нов. Омельчук) цаI саг венавац, МагIалбикера (горОНО заведующи нов. Сотников) 5-нена метта 2 саг венав, хIаьта Наьсарен районера (райОНО заведующи нов. Гайтов) верригa а шийтта саг венав. Массанахьара а курсашка хьагулбеннараш 17 саг ва. Уж гаьнна тоъаш бац.

Халкъан дешара отделаша кIезига теркам баьб цу лоархIамерча гIулакха. Бехказъяьккха йиш яц цунах НГIАССР-а просвещенен министерство а (министр нов. Цыганков). ХIанз халкъан дешара отделаш цу гIулакха мишта кIалхара йовла гIерт аьлча, 10-гIа классашкара дешархой экзамаш дIаенна баьлча царех цхьабараш бахкийта гIерт курсашка, уж а шин бетта йолча курсашка. Дукха тешаме гIулакх дац из а.

— Наьсарен района школашка гIалгIай мотт хьехаш 60 гаргга саг ва, — дувц хьехархой говзал лакхъяра курсий гIалгIай отделенен заведующес нов. Л. Боровас,—хIаьта царех гIалгIай мотт эсала хьехаш дукха хьехархой а ба. Геттара во оттадаьд гIалгIай мотт хьехара гIулакх школашка: Аьлти-юрта, Iаьли-юрта, Наьсар-Керте. Цхьабакъда, цу юрташкара цаI саг венавац курсашка.

Дехад из боккха лоархIам бола гIулакх. Таханара декхар ма-могга шин бетта йолча курсашка гIалгIай мотт хьехаргболчар дешар вIашагIдоллар да. ДукхагIа бехктокхам лаца беза цу гIулакха просвещенен министерствос а.

Iал. УСМАНОВ.

Хьехархой курсий балхах

Массехк ди да Нохч-ГIалгIай хьехархой говзал лакхъяра институте цхьан бетта йола хьехархой курсаш болхбе йолаенна.

Цу курсашка вIашагIкхийттараш, хьехархой балхаца дукха хьакхашта баланза, укх тIеххьарча хана школашка болхбе болабенна керда хьехархой ба. ХIаьта дукха хьехархой болхбаь а ший болх мелла дика бовзаш болча хьехархоша а боккха пайда эцаргболаш, методически чIоагIа нийсача наькъий хьехам тел курсашка ладувгIараштa ткъаьитт шерал тIех педагогически болхбаь болча методисташа н.н. Тарануха Д. А., Сафронова М. М.

Курсанташа дукхагIа пайда эцаргболча тайпара, ший дета тIара, из болх вIаштIехьабаккхара оарцагIволаш а из гIулакх дика вIаштIехьа доалаш а ва эрсий йоацча школашка эрсий мотт хьехарий курса заведующи вола Григорий Абрамович Бермус.

Цул совгIа, 4 июне тхо хилар НГIАССР-а Республикански берий библиотеке. Классал арахьа дола дешар мишта вIаштIехьадаккха деза, цунах боала пайда, шоай библиотеко из болх мишта дIахьу, юрташка из болх мишта лелабе беза дувца лекци йийшар тхона цу библиотекан директор йолча н. Одрова Екатерина Васильевнас. Цхьаккха хIамах оаха а берашца кхетама болхбе безам болаш волча цхьанна хьехархочо а хувцаргбоацаш боккха пайда белар тхона массанена а цу лекце.

Я. ОСМИЕВ.

Школе хинна сайре

Укх деношка экзамаш дIаенна баьлар № 4 йолча школера 7-ча классан дешархой. Экзамашта дIатIавита мелхиннача 37 дешархочоа экзам дIаяла мегир.

Экзам дика дIаялара сийна хьехархойи дай-ноанойи юкъе а болаш сакъердаме вечер хилар школе. Цига дийцар, хIара дешархочо ше мичахьа деша ваха безам ба. ДукхагIчар аьлар шоаш итт класс яккхалца школе дешаргда аьнна.

Хьехархоша боккха хьехам белар дешархошта ахкан зама дикагIа дIа мишта йихьача бакъахьа хургъя, малагIа книжкаш дийшача дикагIа да хойташ.

ЯКУБОВ Д.

Ший ханнахьа алапий лац

«Назрановски» совхоза Сурхо-тIарча отделенен болхлоша алапий ца эца дукха ха я. Апрель бетта баьча балхах доагIа алапий май бутт чакхбоалаш а хьадаланза да. Цун терко еш совхоза дирекци а яц. Цу гIулакхо отделенен болх дика лелийтац.

ССКП Наьсарен райкомои райисполкомои, болхлоша баьча балхах ший хан-ханахьа алапий тела йиш хургйолча наькъа тIа яккха еза совхоза дирекци.

Т. ИЗМАИЛОВ.

ГIишлонаш хьалъе гIоргба керда мастераш

Цхьа кIира совгIа ха я цхьана шера йола гIишлоний мастерий курсашка деша багIа курсанташ практически занятеш чакхъяха. Наурскеи Сунженскии Грозненски юртеи районашкеи кхыча моттигашкеи баха.

Беррига а курсанташ вай республикерча колхозашкареи совхозашкареи, машинно-тракторни станцешкареи хьахьожабаь бола кагирхойи комсомольцаши ба.

Юкъера е ворхI шерара школа чакхъяьккха ба уж берригаш а.

Теоретически практически занятешка белгалбаьнна тIехдика хьокхамаш долаш ба н.н. Домбаеви, Батукаеви, Ибрагимови, Быстрови, Девицкии иштта кхыбараши.

ТIехдика дешарца белгалбаьнна кагирхой, цар говзал кхы а лакхъярна дIахо а деша институте уж бахийта лерхIаш я школан дирекци.

Сентябрь бетта аттестаташ хьа а ийца мастераш гIоргба къаьсткъаьстача районашка а колхозашка а совхозашка а дешара школаш, культуран цIенош кхыйола учрежденеш хьалъеча хьалхле лелае.

Укх шера арахецача мастераша боккха пайда лургба гIишлонаш хьалъеча организацешта, хIана аьлча хьалхле лелаярал совгIа, эшача метте шоай кулгашца уж хьалъе ховргда царна.

М. ОСМИЕВ.

Редактор М. ЛЬЯНОВ.

Тахан кинотеатрашка

Iана зал — Румынски приключенчески фильм **«Орел-101»**. Долалу 8.30, 11.50, 3.10, 6.40, 8.20, 10.

Керда музыкальни фильм **«Оалхазараш дохкар»**. Долалу 10.10, 1.30, 5.

Ахканара зал — **«Оалхазараш дохкар»**. Долалу 8, 9.45 сайрийна даьлча.

Кинотеатр «Челюскинец»

Йоккха зал — Керда художественни фински фильм **«Ловийса»**. Долалу 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.

ЗIамига зал № 1 — Керда художественни португальски фильм. **«Чухьежа кхо кизиг»**. Долалу 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.

ЗIамига зал № 2 — **«Ловийса»**. Долалу 9.30, 11.30, 1.30, 3.30, 5.30, 7.30, 9.30.

ЗIамига зал № 3 — **«Ловийса»**. Долалу 9.15, 11.15, 1.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Сталина, 23, телефоны: редактора 2-41-23, зам. редактора 2-07-01, отдела партийной жизни 2-25-72, корректорской — 2-30-91.

СФ01282. Типография им 11 августа 1918 года, проспект Революции 30/3. Заказ № 3331.